

ชื่อวิทยานิพนธ์: การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจังหวัดยะลา

ชื่อนักศึกษา: นายฮาซัน ปัตยะบุตร

รหัสประจำตัวนักศึกษา: 4719050013

สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษา: ดร.ภักชนิตร์ สัตยารักษ์
ดร.วิชัย สังข์รัตน์

ปีการศึกษา: 2550

คำสำคัญ: การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิต 2) เปรียบเทียบ ระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิต 3) รวบรวมความเห็นของผู้เรียนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้เรียนที่เรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำนวน 3,956 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท์ (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ for windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า (t-test) ค่า (F-test) และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นได้ว่าความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า และคุณภาพของผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรากฏว่า

2.1 ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง มีความเห็นว่าความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และคุณภาพของผลผลิต ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิงเห็นว่าไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้เรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้เรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

2.4 ผู้เรียนที่ผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .01

3. ความเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน และคุณภาพของผลผลิต โดยวิธีสัมภาษณ์มีดังนี้

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนมีความเห็นต่อผู้อำนวยการ ครูผู้สอน ครูแนะแนว ความเป็นกันเอง มีการช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน แบบเรียน และสื่อการเรียนการสอน ผู้เรียนเห็นว่ามีความพร้อมพอสมควร

3.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้เรียนมีความเห็นด้านประชาสัมพันธ์ การแนะแนว การปฐมนิเทศ การวิเคราะห์หลักสูตร การวางแผนการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ดำเนินการได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับวัยวุฒิของผู้เรียน

3.3 ด้านผลผลิต ผู้เรียนมีความเห็นว่าด้านการนำไปใช้ และความคาดหวัง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษาสามารถทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสังคมยอมรับ

Thesis Title: Management Evaluation of Foundation Non-formal Education toward Upper High School as Learners' Attitudes of Non-formal Education, Service Center, Yala Province.

Student ' s Name: Mr. Hassan Pattayabut

Student ' s ID No.: 4719050013

Major Field: Educational Administration

Thesis Advisor: Dr. Pakchanit Sattayarak
Dr. Wichai Sungkarat

Academic Year: 2007

Key Word: Management Evaluation of Non-formal Education

Abstract

The purpose of this research was: readiness 1) To study the level of completeness in input factors, appropriateness in work procedure and the quality of students' performance result. 2) To compare the level of completeness in input factors, appropriateness in work procedure and the quality of students' performance result. 3) To collect upper high school learners' point of views toward basic non-formal education management service center, Yala province.

The subjects in this study were 3,956 students who had finished upper high school, semester 2 academic year 2006. The total sample group was 364 students by Yamane's formula. The instrument for data collection was a questionnaire using a Likert scale. Also, an interview form was used to gauge learners' attitudes, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test and F-test to ascertain whether there were significant differences and content analysis.

Major findings of this study are:

1. Overall, upper high school learners' attitudes toward basic non-formal education management were average. It was shown that the completeness in input factors, and the appropriateness in work procedures were average but the students were satisfied with product quality.

2. Non-formal education management comparison was

- 2.1 Overall, learners' were indifferent attitudes by different gender towards basic non-formal education. Male and female learners' attitudes toward input factor

were different at a significant at .05. However, their attitude toward work procedure and product quality was indifferent.

2.2 Overall, learners' attitudes were indifferent by different ages toward non-formal education management.

2.3 Overall, learners' attitudes were in different careers and grade point average toward non-formal education management were different at a significant at .05 and .01.

3. Based on our analysis of students' point of views, the following are significant opinions: In terms of input factor, learners agree that school director, teachers, and advisors are friendly and that they are well guided how to be successful in their education. In addition, buildings, classrooms, lessons and teaching materials are available for them. In terms of work procedures, learners agree that public relations, advisory services, orientation, curriculum analysis, lesson plans and evaluation suit their needs and ages. In terms of the quality of students' performance result, Learners agree that what they have studied in the class can be applied to their daily lives and also increase their quality of life in the society.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จาก ดร.ภคชนิตร์ สัตยารักษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร.วิชัย สังข์รัตน์ กรรมการที่ปรึกษา ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร รองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดีมณ นครินทร์ คุณการุณ สกุลประดิษฐ์ คุณสรรรเสริญ ใหม่ชุม คุณมัธยม เบญญูชาติ คุณปองเพชร ธาราสุข และคุณอรุณศรี พุ่มนวล ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองยะลา รามัน บันนังस्ता ธารโต กรงปินัง กาบัง และอำเภอเบตง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคน ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณอาสนะ ปัตยะบุตร คุณสุปรียา เมการ์พี และคุณชูไฮมิน ปัตยะบุตร ที่เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาเล่าเรียนและเป็นกำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้แล้วเสร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตา ต่อบิดามารดา พี่น้อง ตลอดจน ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสร้างพื้นฐานการศึกษา ให้ผู้วิจัยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

ฮาซัน ปัตยะบุตร

30 เมษายน 2551

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
ABSTRACT.....	(5)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(11)
รายการภาพประกอบ.....	(13)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ทั่วไป.....	2
วัตถุประสงค์เฉพาะ.....	2
สมมติฐาน.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ด้านความรู้.....	4
ด้านการนำไปใช้.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของเนื้อหา.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดการประเมินโครงการ.....	7
ความหมายของการประเมินโครงการ.....	8
วัตถุประสงค์ของการประเมิน.....	9
องค์ประกอบที่จะประเมินโครงการ.....	10
ขอบข่ายของการประเมิน.....	11
รูปแบบของการประเมิน.....	12
การประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model).....	14
การประเมินคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศ.....	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน.....	19
ความสัมพันธ์ของรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ.....	20
เป้าหมายการศึกษาตลอดชีวิต.....	21
หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต.....	22
ความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิต.....	22
การศึกษานอกโรงเรียน.....	23
ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน.....	24
ทฤษฎีการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน.....	25
หลักการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	25
จิตวิทยาการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน.....	26
สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	29
แนวคิด.....	29
หลักการ.....	30
จุดหมาย.....	30
ระดับการศึกษา.....	31
สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้.....	31
จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร.....	35
เวลาเรียน.....	35
การลงทะเบียนเรียน.....	36
โครงสร้างหลักสูตร.....	36
แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการจบหลักสูตร.....	37
มาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน.....	43
มาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษานอกโรงเรียน.....	43
มาตรฐานด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการ.....	43
มาตรฐานด้านกระบวนการ.....	45
มาตรฐานด้านปัจจัย.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
งานวิจัยในประเทศ.....	48

งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
-------------------------	----

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
ประชากร.....	53
กลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือในการวิจัย.....	55
ลักษณะของเครื่องมือ.....	55
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิจัย.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
การอภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	93
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	93
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	93
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	99
ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	100
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	106
ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	121
ง ค่าความเที่ยงตรง.....	123
จ ค่าความเชื่อมั่น.....	127
ประวัตินักศึกษา.....	129

รายการตาราง

	หน้า
ตาราง	
1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน.....	16
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์.....	55
4 วัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน.....	64
6 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะ ผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา โดยรวม.....	65
7 ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา.....	66
8 ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ของการจัดการศึกษานอก- โรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา.....	68
9 คุณภาพของผลผลิต (Output) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอก- โรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา.....	69
10 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการศึกษานอก- โรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ.....	71
11 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการ ดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอายุ.....	72
12 เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการ ดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอาชีพ.....	73

รายการตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง

13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ้.....	74
14	เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียน....	75
15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ้.....	76
16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ้.....	77
17	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านคุณภาพของผลผลิต จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้.....	78
18	ค่าความเที่ยงตรง (IC) ของแบบสอบถามการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะของผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอในจังหวัดยะลา.....	124
19	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะของผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอในจังหวัดยะลา.....	128

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ	
1 กระบวนการประเมิน.....	11
2 การศึกษาตลอดชีวิต.....	19
3 โครงสร้างหลักสูตร.....	36
4 เกณฑ์การประเมินการจบหลักสูตร.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 3 ในมาตรา 15 ได้กำหนดไว้ว่าการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงรายละเอียดแล้วจะเห็นว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผล การประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม ส่วนการจัดการศึกษาตาม อัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

จากผลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบาย การปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ส่งผลทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนถูกยุบรวมไปอยู่ ในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา และในปีการศึกษา 2547 กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ในหมวดวิชาที่ยากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวทางการติดตามการใช้หลักเกณฑ์และ วิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ของกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งพบว่าครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนขาดความรู้ และแนวทางการปฏิบัติงาน ด้านการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน นอกจากนี้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่และครูการศึกษานอกโรงเรียน มีความประสงค์จะพัฒนาความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2541: 1)

การจัดการเรียนการสอนสามัญในรูปแบบเดิมนั้น ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษาพุทธศักราช 2531 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพุทธศักราช 2530 ต่อมากระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการจัด การศึกษาในหมวดที่ 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ จัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (โกวิท ประวาลพุกฤษ์. 2534: 37)

ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวการดำเนินงาน ที่แตกต่างจากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนตอนปลายพุทธศักราช 2530 หลายประการ เช่น โครงสร้างของหลักสูตร สารและมาตรฐานการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตลอดจน การวัดและการประเมินผล การเรียน

การดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของทุกศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลาเริ่มจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว ตั้งแต่ปีการศึกษาที่ 1/2546 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 8 ภาคเรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามประเมิน ผลการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการวางแผนในการใช้หลักสูตรว่ามีความพร้อมเพียงใด ผู้ใช้หลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติอย่างไรต่อหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่และมีการเตรียมปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้หลักสูตรได้เหมาะสมเพียงใด ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพผลผลิต (Output) เป็นอย่างไร

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ศบอ.) เป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตั้งแต่การบริหารวิชาการ การบริหารงานด้านธุรการ การบริหาร งานทะเบียน การวัดผล ประเมินผล ตลอดจนการกำกับติดตามเพื่อปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิต เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียน

การสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะของผู้เรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสม ด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะของผู้เรียน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน

2.3 เพื่อรวบรวมความเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

สมมติฐาน

1. ผู้เรียนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

2. ผู้เรียนที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

3. ผู้เรียนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษาออกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

4. ผู้เรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา มีความสำคัญและประโยชน์ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบระดับความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน ระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน-อำเภอ จังหวัดยะลา

1.2 ทำให้ทราบข้อมูลจากการศึกษาเปรียบเทียบระดับความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิตของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการศึกษานอกโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนงานปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.3 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในโอกาสต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยประเมินด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา จำนวน 3,956 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา จำนวน 3,956 คน

นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. 2545: 100; อ้างอิงจาก Yamané. 1973: 888) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของของผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา โดยแบ่งเป็น

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2 อายุ แบ่งเป็น

3.1.2.1 น้อยกว่า 25 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 25-35 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 35 ปี ขึ้นไป

3.1.3 อาชีพหลัก แบ่งเป็น

3.1.3.1 เกษตรกร

3.1.3.2 รับจ้างทั่วไป

3.1.3.3 ผู้นำท้องถิ่น

3.1.3.4 ค้าขาย

3.1.3.5 เจ้าของกิจการ

3.1.3.6 ผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม

3.1.3.7 อื่น ๆ

3.1.4 ผลการเรียนภาคเรียนที่ 2/2549 แบ่งเป็น

3.1.4.1 เกรตเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50

3.1.4.2 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

3.1.4.3 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49

3.1.4.4 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00

3.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในการดำเนินงานการศึกษาชั้นพื้นฐานหลักสูตรพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ในปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input)

3.2.2 ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน (Process)

3.2.3 ด้านระดับคุณภาพของผลผลิต (Output)

นัยสำคัญพิเศษ

1. การประเมิน หมายถึง การวัดระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
3. ครูการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกให้กลุ่มเป้าหมายให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้แก่ พนักงานราชการ ตำแหน่งครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน ครูประจำกลุ่ม ครูประกาศนียบัตรอาชีพ และวิทยากรสอนวิชาชีพ
4. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
5. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา
6. อาชีพหลัก หมายถึง การทำมาหากินจากการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบการ เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ โดยเป็นงานที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม
7. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หมายถึง ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองยะลา รามัน ยะหา บันนังस्ता กรงปินัง ธารโต กาบัง และเบตง มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตอำเภอที่รับผิดชอบ
8. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา มีหน้าที่ กำกับ ดูแล และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดการประเมินโครงการ
2. แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
3. ทฤษฎี จิตวิทยาการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน
4. สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
5. มาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการประเมินโครงการ

ปัจจุบันหน่วยงานสถานศึกษาต่างให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในการนำ การบริหารงานแบบโครงการ (Project Approach) มาใช้ในหน่วยงาน เพราะการดำเนินงานใน รูปแบบโครงการจะช่วยให้สามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรมที่บ่งบอกถึงผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ว่าบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ สามารถบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ได้เพียงใด

การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมคิด พรหมจรรย์. 2542: 29) โดยมุ่งค้นหาหรืออธิบายสิ่งที่ ดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดเพื่อพิจารณาว่าสิ่งใดที่ควรจะทำต่อไป สิ่งใดควรยุติ สิ่งใด ควรปรับปรุงแก้ไข วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการประเมินโครงการ คือ การหาแนวทาง ในการตัดสิน สิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่หรือสิ่งที่ดำเนินการไปแล้ว เพื่อการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการดำเนินงาน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544: 93) การบริหารงานแบบโครงการมีข้อดีในแง่ของการดำเนินงาน คือ 1) เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการสื่อสารที่ดี มีประสิทธิภาพมากขึ้น ระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการ ผู้บริหาร ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องของเป้าหมาย ความก้าวหน้า อุปสรรคผลสัมฤทธิ์ของ โครงการ 2) เพื่อเห็นภาพรวมของสถานภาพของโครงการ รู้ความก้าวหน้า และปัจจัยที่ส่งผลให้ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผู้เกี่ยวข้องผู้รับบริการ ตามโครงการ และหน่วยงานนั้นๆ 4) เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติงาน

ตามโครงการ ซึ่งช่วยให้ทุกคนทุกส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบมุ่งมานะเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวัง

ความหมายของการประเมินโครงการ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2544: 59) ได้กล่าวไว้ว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับให้เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจต่อไป

ทวีป ศิริวิเศษ (2544: 114) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อกำหนดคุณค่าของสิ่งใด ๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งดำเนินเป็นระบบระเบียบและมีหลักเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลเชื่อถือได้

สุวิมล ติรภานันท์ (2543: 15) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมินเป็นการสร้างสารสนเทศที่ถูกต้องชัดเจน และเพียงพอแก่ผู้ใช้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เป็นการดำเนินงานที่ต้องทำความเข้าใจกับการดำเนินแผนงานหรือโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ทันเวลาต่อการแก้ไขปรับปรุงโครงการ อีกทั้งเป็นการกำกับให้มีการดำเนินโครงการตามแผน หรือโครงการที่วางไว้

ประชุม รอดประเสริฐ (2529: 73) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการดำเนินโครงการและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาปัจจัยที่ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างเป็นระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติโครงการนั้นเสีย ซึ่งสอดคล้องกับ นิตา ชูโต (2531: 9) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมาย ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับความต้องการหาแนวทางวิธีการปรับปรุง วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการตัดสินใจหรือปรับปรุงการดำเนินโครงการให้เกิดมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในวงจรการวางแผนและการบริหารงาน เพราะการประเมินมีประโยชน์ต่อการวางแผนและการบริหารดังที่ สมคิด พรหมจ้อย (2542: 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการพอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ สำหรับไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนงานและโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในกิจกรรมต่าง ๆ
2. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน
3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการ
4. ช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป
5. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนึงถึงการลงทุนหรือไม่
6. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541: 92-93) ได้สรุปว่า การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อช่วยปรับปรุงการบริหารงานหรือโครงการ ตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืองานที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมินมีดังนี้

1. เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนางานหรือโครงการต่าง ๆ
2. เพื่อตัดสินใจผลเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการต่าง ๆ
3. เพื่อให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ หรืออนาคตของโครงการได้ถูกต้องเหมาะสม
4. เพื่อกระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการประเมินแนวใหม่ มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมินโครงการหรืองาน จะได้มาจากการอบรมและผสมผสานข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ จากผู้บริหารระดับสูงที่ต้องการใช้ผลการประเมินเป็นฐานในการตัดสินใจ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาหรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้น ๆ และจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการหรืองานนั้น ๆ

ส่วน สมชาย ดุรงค์เดช (2542: 5-6) ได้สรุปว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. เพื่อความเข้าใจและความชัดเจนของโครงการ
2. เพื่อความโปร่งใส
3. เพื่อปรับปรุงโครงการ
4. เพื่อพัฒนาโครงการ
5. เพื่อทำตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจโดยพิจารณาจากโครงการหรืองานบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีความคุ้มค่าหรือไม่ มีข้อควรปรับปรุงหรือไม่ และโครงการหรืองานมีผลสัมฤทธิ์อย่างไร เพื่อจะได้หาแนวทางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ประกอบที่จะประเมินโครงการ

ทวีป ศิริรัศมี (2544: 115) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการประเมิน ว่ามีองค์ประกอบควบคู่กันสองประการที่เป็นหัวใจของกระบวนการประเมิน คือ การวัด (Measurement) และการเปรียบเทียบ (Comparison)

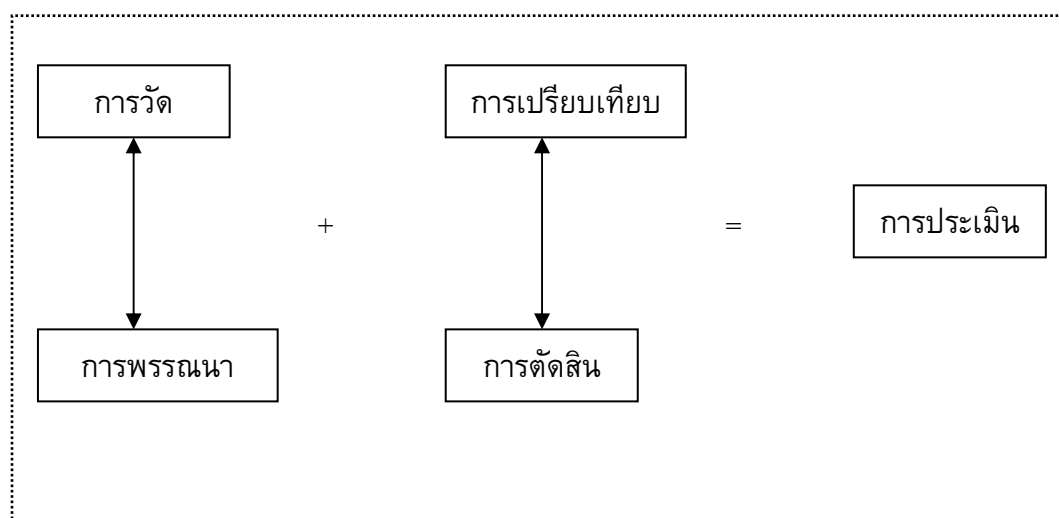
การวัด (Measurement) เป็นกระบวนการกำหนดสถานภาพ (Status) และจำนวน (Amount) ของสิ่งต่าง ๆ การวัดควรวางอยู่บนพื้นฐานของตัวเลขและการพรรณนาที่มีความถูกต้องเป็นรูปธรรม และนำไปใช้ประโยชน์ได้ การวัดนำไปใช้ในการพรรณนาตัวแปรที่มีความสำคัญต่อสภาพที่ทำการประเมิน

การเปรียบเทียบ (Comparison) เป็นการนำผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกันเพื่อการตัดสินใจ (Judgement) ตามมาตรฐาน (Standards) หรือเกณฑ์ (Criteria) ที่กำหนดไว้ ในการประเมินโครงการเปรียบเทียบจะเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบระหว่างจุดสิ้นสุดโครงการกับจุดเริ่มต้นของโครงการ ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น (บรรทัดฐานหรือมาตรฐาน) ระหว่างโครงการนี้กับโครงการอื่นที่คล้ายคลึงกันหรือระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่มุ่งหวัง (วัตถุประสงค์) การเปรียบเทียบจะมีการใช้มาตรฐาน (Standards) เกิดขึ้น

การตัดสินใจ เป็นกระบวนการหนึ่งของการกำหนดคุณค่า (Worth or Value) การตัดสินใจเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตที่เป็นความแตกต่างในการเปรียบเทียบเป็นสำคัญ โดยวางอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ ความรู้ และสามารถที่จะตรวจสอบความสัมพัทธ์ได้อย่างเป็นวัตถุวิสัย (Objectively) ในการตัดสินใจซึ่งเป็นการกำหนดคุณค่านั้นจะเป็นการตัดสินใจว่าโครงการ (หรืออะไรก็ตาม) มีประโยชน์และเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาต่อบุคคลใด ๆ หรือไม่ (ทวีป ศิริรัศมี. 2544: 115; อ้างอิงจาก Brack and Moss. 1990: 1)

แบรคและมอสส์ (ทวีป ศิริรัศมี. 2544: 115; อ้างอิงจาก Brack and Moss. 1990: 2) ได้สรุปกระบวนการประเมินดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กระบวนการประเมิน

ที่มา: ทวีป ศิริรัศมี. 2544: 115

ขอบข่ายของการประเมิน

ขอบข่ายของการประเมิน (Evaluation Area) ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการประเมิน บางโครงการอาจจะมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันแต่ขอบข่ายของการประเมินอาจแตกต่างกัน เช่น จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการหนึ่งเพื่อประเมินวิธีดำเนินการปัจจุบันเพื่อปรับปรุงระบบต่อไป จุดเน้นสำคัญของการประเมินก็จะเป็นการประเมินเกี่ยวกับปัจจัยป้อน (Input) และกระบวนการ (Process) ดำเนินงานโครงการ ในขณะที่โครงการหนึ่งมีจุดมุ่งหมายอาจจะเพื่อทราบถึงผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการและผลกระทบของผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการที่มีต่อชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการในกรณีนี้ นักประเมินก็จะกำหนดจุดเน้นของการประเมินไปที่ผลสำเร็จ (Accomplishment) และผลสืบเนื่อง (Outcomes) ของโครงการ อย่างไรก็ตามการประเมินโครงการที่เต็มรูปแบบนั้น ประกอบด้วยขอบข่ายหลัก 5 ด้าน คือ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยป้อน (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต(Product) และด้านผลกระทบ (Effect/Impact) ซึ่งในแต่ละด้านจะประเมินในช่วงเวลาที่แตกต่างกันดังนี้

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินการ (Pre-Implementation Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการนับตั้งแต่การกำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินโครงการประกอบด้วย

1.1 การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการซึ่งประกอบด้วยบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับจากโครงการตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นความจำเป็นของโครงการ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ ผลการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกหรือกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของโครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมทางด้านปริมาณ (ความเพียงพอ) และคุณภาพ (ความเหมาะสม) ของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ ความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการและเทคโนโลยี และความเป็นไปได้ของแผนการดำเนินงาน แผนเงิน และแผนคน โดยยึดหลักประสิทธิภาพพิจารณาจากการวิเคราะห์รายละเอียดของผลที่จะได้รับว่าคุ้มค่าหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกแบบแผน การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Formative/On-going Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการหรือเมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินโครงการมีความก้าวหน้าหรือเป็นไปตามแผนหรือไม่อย่างไร โดยพิจารณาว่าการนำปัจจัยป้อนมาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดนั้นก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด มีลักษณะเด่น ด้อยอย่างไร ผลการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงกิจกรรม วิธีการ หรือกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการจัดระบบการทำงาน (Monitoring System) เพื่อติดตามความก้าวหน้าที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Post/Summative Evaluation) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

3.1 การประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หรือผลลัพธ์ของโครงการ เพื่อศึกษาว่าผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายหรือไม่

3.2 การประเมินภายหลังสิ้นสุดโครงการแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง เป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) ของโครงการเป็นผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ตามมา (Outcomes) ซึ่งมีได้เกิดจากการกำหนดในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย อาจเกิดในแง่บวกหรือลบ ผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการเรียกว่า "Effect" เป็นผลกระทบระยะต้นหรือระยะกลาง ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดโครงการไปแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่งเรียกว่า "Impact" ซึ่งเป็นผลกระทบระยะยาว

รูปแบบของการประเมิน

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542: 63-65) ได้จัดกลุ่มการประเมิน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นหลัก โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กลุ่มรูปแบบประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation) เป็นการประเมินที่เป็นระบบ มีขั้นตอน ครบวงจร ซึ่งให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม นักประเมินกลุ่มนี้ ได้แก่ Cronbaach, Stufflebeam, Alkin, Provus รวมทั้งรูปแบบ CSE (Center for the Study of Evaluation) ซึ่งพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่นครลอสแอนเจลิส (UCLA) ในการประเมินจะต้องมีความชัดเจนด้านสารสนเทศ เพื่อเสนอทางเลือกนำไปสู่การตัดสินใจได้ดีและเหมาะสม

2. กลุ่มรูปแบบประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า (Value Oriented Evaluation) เป็นการประเมินที่ประเมินการให้คุณค่าหรือตีราคา เป็นการประเมินที่พิจารณาว่าเป็นโครงการบริการสังคมหรือโครงการเพื่อพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งมักมีความสลับซับซ้อน ต้องอาศัยวิธีการประเมินทั้งแบบมีระบบและแบบวิธีการธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ควบคู่กันไป โดยให้ความสำคัญกับผลผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมด แม้จะเป็นผลกระทบก็ถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญต่อการตัดสินคุณค่า นักประเมินกลุ่มนี้ ได้แก่ Scriven, Glass, Worthen and Sander, Stake Eisner, House, Guba and Lincoln เป็นต้น การประเมินเป็นการตัดสินคุณค่า มีความเป็นปรนัย และมีคุณธรรมของการประเมิน สามารถตัดสินคุณค่าได้อย่างเหมาะสมและตรงตามผลการประเมินที่แท้จริง ไม่ว่าผลการประเมินจะเป็นดังที่คาดหวังหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าผลจะเป็นบวกหรือลบก็ต้องนำไปสู่การตัดสินคุณค่าทั้งหมด

ส่วน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป.: 29) ได้แบ่งประเภทการประเมินโครงการออกตามเกณฑ์ที่ใช้แบ่ง มีดังนี้

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ การประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุง เรียกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินขณะโครงการดำเนินการอยู่ สามารถนำผลประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างทันทั่วทั้ง และการประเมินเพื่อตัดสินผล (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการ เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว

2. แบ่งตามหลักยึดในการประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ การประเมินที่ยึดเป้าหมายของโครงการหรืองานเป็นเกณฑ์ (Goal-based Evaluation) การประเมินตามแนวนี้ เป็นการนำผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการ ส่วนการประเมินอีกประเภทหนึ่งคือการประเมินที่เป็นอิสระจากเป้าหมายโครงการ (Goal-free Evaluation) การประเมินแนวนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องทราบเป้าหมายของโครงการ เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งผลโดยตรงและผลโดยอ้อม ตลอดจนการประเมินผลกระทบทางบวกและทางลบของโครงการ

3. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ การประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ (Intinsic Evaluation) โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงาน (Project Appraisal Evaluation) ระยะที่ 2 คือ การประเมินขณะดำเนินงานหรือโครงการ (On Going Evaluation) เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของโครงการ ผลประเมินในระยะนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงาน และระยะสุดท้าย คือ การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (Pay-off

Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นสุดโครงการและหลังสิ้นสุดโครงการไประยะหนึ่ง การประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดไประยะหนึ่งเรียกว่า กระบวนการติดตามผล (Follow-up Study หรือ Tracer Study)

การประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (2547: 10) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีรูปแบบและมีวิธีการหลายรูปแบบ ซึ่งผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะของโครงการที่จะประเมิน สำหรับโครงการการศึกษาออกโรงเรียน การนำรูปแบบประเมินชิปปี้ (CIPP Model) มาใช้จะเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะจะทำให้ทราบถึงภาพรวมของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นคิดที่จะทำโครงการ การเตรียมการ การดำเนินงาน จนถึงผลลัพธ์ของโครงการ ที่สำคัญคือ เป็นวิธีที่มีการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของโครงการที่จัดขึ้น

แดเนียล แอล สตรัฟเฟิลบีม (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2537: 207-210; อ้างอิงจาก Daniel L. Stufflebeam) ได้ริเริ่มเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโดยเสนอรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ที่มีจุดเน้นสำคัญคือเป็นกระบวนการประเมินอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นโครงการไปจนสิ้นสุดโครงการเพื่อแสวงหาข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไขตัดสินใจ และพัฒนาโครงการซึ่งมุ่งหมายเพื่อจะประเมินประเด็นหลักของโครงการ 4 ด้าน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบ ข้อมูลและข้อบ่งชี้สำคัญ ซึ่งเป็นที่มาของการจัดทำโครงการ และเป็นบริบทของโครงการ เช่น นโยบาย สภาพปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ฯลฯ เป็นการหาข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การกำหนดหลักการ เหตุผลความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามสำคัญ ๆ เช่น

1.1 โครงการตอบสนองต่อการแก้ปัญหาหรือความต้องการ หรือความจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่

1.2 โครงการมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานหรือของจังหวัดหรือไม่

1.3 โครงการมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานโดยได้รับการสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือไม่

1.4 โครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัดหรือของประเทศหรือไม่อย่างไร

การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการหรืออาจกล่าวได้ว่า การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นการประเมินเพื่อตัดสินใจวางแผนดำเนินโครงการ

2. การประเมินปัจจัย (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาสู่การดำเนินงานโครงการ เช่น กลุ่มเป้าหมาย บุคลากร ทรัพยากร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดโครงสร้าง แผนงาน ขั้นตอน กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการโดยพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอ ความพร้อมก่อนที่จะเริ่มต้นโครงการ การประเมินจึงเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามสำคัญ เช่น

2.1 ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่

2.2 กิจกรรม/แบบ/ ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้ว ที่กำหนดไว้ในโครงการ มีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพียงพอ

การประเมินปัจจัย จะดำเนินการประเมินก่อนเริ่มดำเนินโครงการ เพื่อนำข้อมูลมา กำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของโครงการ เป็นการประเมินปัจจัยความพร้อมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนงาน และขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆที่กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน รวมทั้งนำข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจสั่งการ เพื่อพัฒนางานต่างๆ ตลอดจนเป็นการบันทึกสภาวะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นด้วย เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

3.1 การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรม ขั้นตอนใด ทำได้ หรือทำไม่ได้ เพราะเหตุใด เป็นการประเมินการดำเนินงานตามแผนเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขการทำงาน

3.2 ประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อให้ทราบว่าจะเกิดปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง

3.3 มีแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ฯลฯ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณาปรับปรุง ขยายหรือ ยุติการดำเนินโครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น

4.1 เกิดผล/ได้ผลผลิต/ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

4.2 คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร

4.3 เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่ ฯลฯ

การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินโดยเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อทบทวนโครงการอันจะนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงขยายหรือยุติโครงการ

โดยทั่วไปแล้วการประเมินผลผลิต จะแบ่งการประเมินเป็น 2 ขั้นตอน คือ ประเมินทันทีเมื่อสิ้นสุดโครงการ และประเมินเมื่อโครงการเสร็จสิ้นไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจเป็น 6 เดือน 1 ปี หรือ 2 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากโครงการบางโครงการผลที่เกิดขึ้นมิใช่เกิดในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ แต่ต้องเว้นระยะเวลาไปช่วงหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะการประเมินผลกระทบหรือการติดตามผล ดังเช่น โครงการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งกำหนดเป้าหมายของโครงการว่า เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ รายได้ การประเมินผลในเรื่องดังกล่าว อาจต้องเว้นระยะเวลาไปช่วงหนึ่ง แล้วจึงติดตามผลซึ่งจะช่วยให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน เป็นต้น (จำเนียร สุขหลาย และคณะ. 2535: 205-218)

สุวิมล ตีรกานันท์ (2543: 45) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน การตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแบบจำลองของสตรีฟเฟิลบีม เพื่อแสดงให้เห็นการประเมินแต่ละแบบให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการดำเนินโครงการแต่ละประเภท ตามตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทการประเมิน การตัดสินใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแบบจำลองของสตรีฟเฟิลบีม

ประเภทการประเมิน	ประเภทการตัดสินใจ	การนำไปใช้ประโยชน์
Context Evaluation	Planning Decision	ใช้กำหนดนโยบายหรือเป้าหมาย ใช้คัดเลือกโครงการที่เหมาะสม
Input Evaluation	Structuring Decision	กำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน ยุทธวิธี วิธีการ แผนการดำเนินงาน
Process Evaluation	Implementation Decision	ติดตามและกำกับการดำเนินงานตามแผน ปรับปรุง
Product Evaluation	Recyding Decision	ยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการ

ที่มา: ทวีป ศิริรัศมี. 2544: 115

สรุป การประเมินโครงการโดยรูปแบบของ CIPP มีกรอบการประเมิน คือ **การประเมินสถานะแวดล้อม (C)**

1. ความต้องการของสังคม ได้แก่ สภาพปัญหาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม นโยบายของหน่วยงานสภาพทางกายภาพของสังคม
2. ความต้องการส่วนบุคคล ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ความคาดหวังของบุคคล ความต้องการ ความคิดเห็นของบุคคล

3. ความเป็นไปได้ ของโครงการที่จะสนองตอบ

4. ความเหมาะสมในแง่ของกาลเวลาและโอกาส

การประเมินปัจจัย (I)

1. บุคลากรได้แก่

1.1 ผู้รับบริการจากโครงการ บุคลากรเป้าหมายของโครงการ

1.2 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผู้บริหารโครงการ

1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือให้การสนับสนุน

2. วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ

3. เงิน ได้แก่ เงินงบประมาณ เงินสมทบ

การประเมินกระบวนการ (P)

1. การจัดทำเนิการได้แก่ การจัดองค์กร การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล

2. วิธีดำเนินการได้แก่ การเตรียมความพร้อม การปฏิบัติงาน การประเมินผลการดำเนินงาน

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมหลักของโครงการ

4. ปัญหาอุปสรรค

การประเมินผลผลิต (P)

1. คุณภาพของผลผลิต/ผลลัพธ์ตามโครงการ

2. ปริมาณผลผลิตตามโครงการ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์

การประเมินคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศ การประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีสาระสำคัญพอสังเขป ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543: 261-269)

1. เกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของรัฐอิลลินอยส์ คำแนะนำในการเขียนเป้าหมาย มาตรฐานและตัวบ่งชี้

1.1 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ต้องชัดเจนและสื่อความหมายกับกลุ่มใหญ่ของนักเรียน ผู้ปกครอง นักศึกษา ตัวแทนนักธุรกิจและชุมชน

1.2 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ต้องผสมผสานกันในเรื่องความรู้และทักษะ ไม่ใช่เฉพาะข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว หรือทักษะเพียงอย่างเดียว

1.3 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ต้องสร้างอยู่บนพื้นฐานของแต่ละศาสตร์

1.4 มาตรฐานและตัวบ่งชี้จะต้องเฉพาะเจาะจงพอที่นักเรียนจะรู้ว่าเขาต้องเรียนอะไร แต่ก็ต้องเปิดกว้างพอที่จะให้ใช้วิธีการเรียนการสอน หลักสูตร การออกแบบกลุ่มวิชา และการประเมินผลที่หลากหลายต่างกันได้

1.5 มาตรฐานและตัวบ่งชี้จะต้องเฉพาะเจาะจงพอที่จะใช้ประเมินความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนของนักเรียน

2. แนวคิดหลักที่จะใช้ในการพัฒนามาตรฐานของรัฐอิลลินอยส์

2.1 มาตรฐานจะต้องสะท้อนให้เห็นว่า อะไรที่ประชาชนชาวอิลลินอยส์ โดยทั่วไปเห็นด้วยกับสาระหลักการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของอิลลินอยส์ไม่สามารถจะเป็นไปได้ที่นักเรียนทุกคนจะประสบความสำเร็จ ถ้าโรงเรียนและชุมชนเชื่อว่าเนื้อหาสำคัญ ๆ ขาดหายไป ดังนั้นจึงต้องยอมรับและศึกษามาตรฐานท้องถิ่นเพื่อเติมเต็ม เพื่อเป็นความหวังของคณะกรรมการการศึกษาของรัฐที่จะนำมาตรฐานเข้ามากำหนดกรอบเพื่อสร้างประสบการณ์ในห้องเรียนที่สมบูรณ์แบบที่เกิดจากความร่วมมือทางการเรียนรู้ที่สำคัญและความคาดหวังของชุมชนต่อนักเรียน

สิ่งที่สำคัญของระบบโรงเรียน คือ การเตรียมสถานที่เรียนมาตรฐานที่เป็นทั้งความรู้และทักษะที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในสถานที่เรียนที่เราเลือกพอ ๆ กับบทบาทของประชาชน สมาชิกของครอบครัว และการมีส่วนร่วมทางสังคม นอกจากนี้มาตรฐานยังช่วยสร้างโอกาสที่จะบูรณาการวิชาการความรู้ ทักษะและโอกาสเรียนรู้ซึ่งจะเกี่ยว กับความสามารถของนักเรียนที่จะได้เห็นความต่อเนื่องระหว่างสิ่งที่เขาได้เรียนไปแล้วกับสิ่งที่เขาได้ฝึกหัด ได้เรียนรู้ไปแล้ว

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ของอิลลินอยส์ต้องสะท้อนถึงผลกระทบของเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน เช่น ความรู้ทางภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นมาตรฐานจะต้องรวมถึงคำว่า "การประกอบ" "การผลิต" รวมทั้ง "การเขียน" ที่จะช่วยให้นักเรียนสื่อสารผ่านสื่อที่เคลื่อนไหวและวิดิทัศน์ประกอบข้อความ

2.3 สภาพที่สะท้อนการศึกษาต่อของนักเรียนจะเปลี่ยนไป ดังนั้นกระบวนการพัฒนามาตรฐานและต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง คณะกรรมการการศึกษาของรัฐจะต้องเป็นผู้ร่วมพัฒนากระบวนการปรับปรุงมาตรฐานของรัฐตามลำดับขั้นตอน แล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการ รายงานต้องประกอบด้วยกระบวนการภาคทดลองและทบทวนทุก ๆ 2 ปี การปรับปรุงมาตรฐานให้ทันสมัยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2.4 นักเรียนของรัฐอิลลินอยส์จะไม่บรรลุมาตรฐานได้ ถ้าเขามีโอกาสไม่เพียงพอที่จะแสดงความรู้และทักษะ ดังนั้นคณะกรรมการของเขตการศึกษาของรัฐต้องร่วมกับโรงเรียนในเขตพื้นที่และชุมชนที่จะช่วยอธิบายสภาพปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะประกันได้ว่านักเรียนต้องได้รับโอกาสเรียนรู้ คณะกรรมการอาจจำเป็นต้องคิดเกี่ยวกับระบบโรงเรียนในวิธีที่ต่างกัน เพื่อหาโครงสร้างและวิธีการใหม่ที่จะให้การศึกษานักเรียนอย่างเพียงพอ

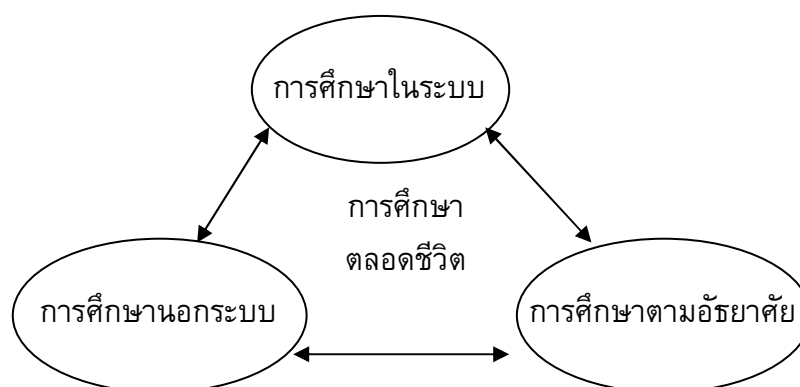
แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน

แนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในโลกอยู่ไม่น้อย Philip Coombs และ Mansoor Ahmed ได้จัดทำรายงานเสนอองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ในการประชุมนานาชาติว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ (World Education on Adult Education) เมื่อปี 1960 ณ กรุงมอนทรีออล ประเทศแคนาดา ซึ่งรายงานดังกล่าวได้สำรวจการศึกษาบรรมในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และได้จำแนกกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education)
2. การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education)
3. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Informal Learning)

กิจกรรมทั้ง 3 นั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สำหรับศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอยุคปัจจุบันโดยอาจเรียนรู้จากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือบูรณาการทั้ง 3 กิจกรรมก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบทและความจำเป็นของแต่ละบุคคล โดยเชื่อว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 กิจกรรมดังกล่าว ดังแสดงตามภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การศึกษาตลอดชีวิต

ที่มา: กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538: 114

ส่วนความแตกต่างของการศึกษา 3 ประการดังกล่าว มีความชัดเจนในการนิยามความหมายของการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่มีระบบแบบแผน วัตถุประสงค์ หลักสูตร วิธีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผลที่

แน่นอนชัดเจน โดยมีความมุ่งหมายหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พอเพียง และพร้อมที่จะทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสังคมในอนาคต

2. การศึกษานอกระบบ (Non – formal Education) เป็นการศึกษาที่จัดขึ้น โดยมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนให้เป็นพลังในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จึงมีการออกแบบหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย วิธีการจัดการศึกษาจึงยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เป็นการเรียนรู้จากครอบครัวชุมชน จากกระบวนการทางสังคม จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นิยามคำว่า การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ในมาตรา 15 ดังนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคมสภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

ความสัมพันธ์ของรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ

บุคคลใช้การศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ เป็นวิธีการให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะสามารถ นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม จึงต้องผสมผสานการเรียนรู้การศึกษาทั้ง 3 รูปแบบคือ

บุคคลเรียนรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัยตั้งแต่เกิด โดยการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ในชุมชน ในที่ทำงาน ซึ่งจะรวมไปถึงการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ และแหล่งการเรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพและโอกาสของแต่ละบุคคลด้วย การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย

เมื่อบุคคลมีอายุเข้าสู่วัยเรียน สังคมจัดการศึกษาในระบบที่มีหลักสูตรสื่อ วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมทักษะที่เป็นพื้นฐาน

สำหรับการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและการศึกษาต่อเนื่องสำหรับให้บุคคลสามารถเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อการประกอบอาชีพและทำหน้าที่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกเหนือจากการศึกษาในระบบแล้ว สังคมยังจัดให้บุคคลได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามความต้องการของบุคคล ชุมชน หรือสถาบันซึ่งมีระบบของการจัดการ ตลอดจนหลักสูตร สื่อ และวิธีการวัดผลประเมินผลที่จัดขึ้นเพราะวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบที่จัดขึ้นเพื่อเสริมเติมชีวิตของบุคคลให้สมบูรณ์

เป้าหมายการศึกษาตลอดชีวิต

โดยที่ระบบการศึกษามีความสัมพันธ์กับระบบอื่นๆ ในสังคม ในฐานะที่เป็นกลไก ในการพัฒนาคนให้เป็นปัจจัยของการพัฒนาประเทศเพื่อให้สามารถอยู่ได้ในสนามการแข่งขัน ของประชาคมโลก ประเทศไทยก็จำเป็นต้องการมีประชากรที่มีคุณภาพมีศักยภาพ และจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต (วงศกร ภูทอง และคณะ. ม.ป.ป.: 68) สำหรับการพัฒนาประเทศ

ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความ มุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ธีระ อรุณะกสิกร และคณะ. 2542:14) ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความ เป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ของไทย การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้กับตนเองอย่างต่อเนื่อง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546: 3-4)

การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวเป็นพันธกิจร่วมกันของรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ในการกำหนดหลักสูตร กรอบเนื้อหา แนวการดำเนินงาน พัฒนาคนไทยให้บรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งสัมพันธ์กับการทำหน้าที่ของระบบอื่น ๆ ในสังคม

เป้าหมายในอุดมคติของการศึกษาตลอดชีวิตได้คาดหวังในเรื่องของสังคมแห่งการ เรียนรู้โดยมุ่งหวังว่าระบบสังคมทั้งระบบจะมีการจัดการให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องจาก การศึกษารูปแบบต่าง ๆ ในสังคม

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักการที่สำคัญดังนี้

1. หลักการบูรณาการและความเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องของการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย
2. หลักความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาโดยส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้มีโอกาสเลือกศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพและความต้องการของตน การศึกษาควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน
3. หลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดเนื้อหาและกระบวนการเรียน การสอน ที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสนใจของผู้เรียนของตนเองได้
4. หลักการศึกษาเพื่อชีวิต โดยเน้นการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนและสภาพชุมชน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเป็นการจัดการศึกษาที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตของผู้เรียน
5. หลักการเรียนรู้เพื่อการคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยส่งเสริมกระบวนการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา บนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล
6. หลักการกระจายอำนาจ โดยให้ผู้เรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม เน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับชุมชนท้องถิ่น
7. หลักการความยืดหยุ่นและความหลากหลาย เพื่อมุ่งให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการด้านการเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวาง

ความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิต

จนถึงขณะนี้คงไม่มีใครปฏิเสธถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่เข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการย้ำเน้นความสำคัญดังกล่าว จากรายงานเรื่อง การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน ที่คณะกรรมการการศึกษานานาชาติ ว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เมื่อ พ.ศ. 2539 ที่กล่าวว่า สี่เสาหลักที่เป็นรากฐานของการศึกษาได้แก่

การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นองค์ความรู้โดยการรวม ความรู้สำคัญอย่างกว้าง ๆ เข้าด้วยกันมีการศึกษาลงลึกในบางวิชาที่เลือกไว้ซึ่งภูมิหลังกว้าง ๆ นี้ จะเป็นใบเบิกทางนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต โดยช่วยวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับให้คนมีจิตใจ ชอบแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง (Learning to Do) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ และศักยภาพของมนุษย์ในลักษณะที่จะช่วยสร้างความสามารถให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ ความสามารถและทักษะดังกล่าวจะสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสได้

ทดลองและพัฒนาความสามารถของตน โดยมีส่วนร่วมในโครงการ ประสบการณ์ในงานอาชีพ หรือ งานทางสังคมอย่างจริงจัง

การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขในโลกในศตวรรษที่ 21 ทุกคนยังจำเป็นจะต้องมีความเป็นอิสระ และรู้จักตัดสินใจ ประกอบกับการมีความรู้สึกรับผิดชอบโดยส่วนตัวอย่างแรงกล้าต่อการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันกับผู้อื่น

การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติมีความรักและเคารพซึ่งกันและกันโดยพัฒนาความเข้าใจในผู้อื่นทั้งแง่ประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมทางจิตใจซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการรังสรรค์จิตวิญญาณใหม่ที่ตระหนักถึงการต้องพึ่งพาอาศัยกันรวมทั้งการวิเคราะห์ความเสี่ยงและความท้าทายของอนาคตร่วมกัน

การศึกษาออกโรงเรียน

การศึกษาออกโรงเรียนซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมาย ที่อยู่นอกโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดโอกาส และผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีหลักการในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน (กรมการศึกษาออกโรงเรียน.. ม.ป.ป.: 7-8) ดังนี้

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การศึกษาออกโรงเรียนเป็นการจัดบริการทางการศึกษาเพื่อให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ขาดโอกาสและพลาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น เพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ

2. การกระจายโอกาสทางการศึกษา การศึกษาออกโรงเรียนจะต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึง

3. ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาออกโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใดก็สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลาทุกช่วงชีวิต

4. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาออกโรงเรียนจะต้องจัดเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจมีแตกต่างกัน

5. ยืดหยุ่น หลากหลาย และสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหา หลักสูตร และกิจกรรมการจัดการศึกษาออกโรงเรียนควรมีความยืดหยุ่นหลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและบริบทของชุมชน

6. มีความหลากหลายในรูปแบบการเรียนการสอน การศึกษานอกโรงเรียนควรมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เช่น บางรูปแบบอาจมีครูผู้สอนและจัดสอนเต็มเวลา บางรูปแบบอาจสอนบางเวลาโดยให้ผู้เรียนสามารถสลับกับการทำงานได้บางรูปแบบ อาจเรียนด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป บางรูปแบบอาจเรียนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ

7. การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียนประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ ความสนใจพื้นฐาน พื้นฐานการศึกษา ดังนั้นผู้สอนต้องตระหนักถึงความแตกต่างดังกล่าวและพยายามหาวิธีสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ตลอดจนให้ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดความเร็วและความสะดวกในการเรียนของตนเอง

8. การมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษานอกโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

9. การระดมทุนทางสังคม การจัดการศึกษานอกโรงเรียนต้องมีการระดมทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และกลไกทุกภาคส่วนของสังคม นำทรัพยากร ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในสังคมมาใช้

ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษา ซึ่งเดิมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บริการกับกลุ่มผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาสและพลาดโอกาสทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม เช่น สอนให้อ่านออกเขียนได้ สอนให้เข้าใจหน้าที่ของพลเมือง ส่งเสริมการรู้หนังสือ ส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมความเป็นอยู่ และส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ภายหลังเมื่อพบว่ากลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียนมิได้มีจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ยังกระจายอยู่ในเด็กวัยเรียนที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาสทางการศึกษาด้วย หลายประเทศจึงเริ่มใช้คำอื่น ๆ แทนคำว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มดังกล่าว เช่น คำว่า “การศึกษาต่อเนื่อง” “การศึกษานอกระบบ” “การศึกษาส่วนขยาย” “การศึกษานอกโรงเรียน” ดังนั้น คำว่า การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นคำที่นำมาใช้ในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547ก: 20)

การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่างๆ ประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนระบบโรงเรียนไปแล้ว ตลอดจนประชากรวัยแรงงาน และวัยอื่นๆ โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้

ที่เป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน ความรู้ด้านทักษะอาชีพ และข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่องต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับเจตนาธรรมณ์และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียน หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีภาระความจำเป็น และกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประเภทนี้ ไม่จำกัด เฉพาะสถาบันการศึกษา อาจเป็นหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547ก: 9-10)

ทฤษฎีการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน

การจัดการการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้มีการพัฒนามาจากพื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา ความเชื่อและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีหลักสูตร และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่ที่พ้นเกณฑ์การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีความคิดที่สำคัญดังนี้

หลักการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน . 2547 ข : 8)

ทฤษฎี Andragogy ของ Knowles เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งเน้นย้ำว่าผู้ใหญ่ นั้น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และคาดหวังว่า การตัดสินใจเรียนของผู้ใหญ่จะได้รับการตอบสนองที่ดี ดังนั้นโปรแกรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของผู้ใหญ่แต่ละคน

หลักการของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ

1. ผู้ใหญ่ต้องการที่จะรู้เหตุผลว่าทำไม พวกเขาจึงต้องการเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างเท่านั้น บางเรื่องก็ไม่จำเป็นต้องเรียน
2. ผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่ประสบอยู่
3. ผู้ใหญ่มุ่งที่จะเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือนำไปใช้ได้จริง
4. ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดี เมื่อเรื่องที่เรียนนั้นมีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเขา

Knowles ยกตัวอย่างของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยต้องคำนึงว่า

1. มีความจำเป็นที่จะต้องอธิบายว่า ทำไมเรื่องที่เฉพาะเจาะจงบางเรื่องจะต้องถูกสอนแก่ผู้ใหญ่ บางเรื่องยอมรับความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วได้ ไม่ต้องเรียนอีก
2. การสอนจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำงาน เพื่อให้เกิดการจำได้อย่างแม่นยำ กิจกรรมการเรียนจะต้องอยู่ในบริบทของงานง่าย ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
3. การสอนจะต้องครอบคลุมและคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านพื้นฐานของผู้เรียน การจัดสื่อการเรียนและกิจกรรม จะต้องจัดในระดับที่แตกต่างกัน รวมทั้งประเภทของการเรียนรู้ที่หลากหลายของการมีประสบการณ์
4. เมื่อผู้ใหญ่เริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนค้นพบตัวเอง และช่วยชี้แนะแนวทาง เมื่อเกิดข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

โดยสรุปแล้ว หลักการสำคัญของ Andragogy คือ

1. ผู้ใหญ่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้องในการวางแผนและประเมินการจัดการเรียนการสอน
2. ประสบการณ์และความผิดพลาดต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานของกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้ใหญ่จะใช้เวลาส่วนใหญ่สนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจมีเพื่อนช่วยเรียน หรือมีครูการศึกษาออกโรงเรียน คอยแนะนำ
4. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางมากกว่าที่จะมุ่งเนื้อหา
5. การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นเมื่อบทเรียนสัมพันธ์กับชีวิตจริง และเรียนรู้จากของจริงมากกว่าสิ่งสมมุติ

จิตวิทยาการเรียนรู้การศึกษาออกโรงเรียน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในทุกกิจกรรมของการศึกษาออกโรงเรียนจำเป็นต้อง มีความรู้ความเข้าใจ สภาพธรรมชาติของผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ มีความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรคำนึงถึงจิตวิทยาผู้ใหญ่ ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมของผู้ใหญ่ ที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสนใจ มีลักษณะการเรียนรู้เฉพาะของตน เพื่อจะได้จัดการศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง และควรคำนึงลักษณะของผู้ใหญ่ที่เห็นได้โดยทั่ว ๆ ไปดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน
2. ขาดความมั่นใจ ไม่ค่อยกล้าแสดงออก
3. ไม่อยากเข้าสังคมกับคนอื่นที่แตกต่างไปจากพวกของตัวเอง เพราะมักจะคิดว่าตัวเองมีปมด้อย
4. เรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวได้ดี เรียนและนำไปใช้ได้ทันที
5. ไม่ชอบบรรยายภาคแบบชั้นเรียน เพราะอาจจะไม่มีเวลาหรือมีความตั้งใจที่ไม่ดี

6. ไม่ชอบถูกสอน ชอบการแนะนำหรือดูตัวอย่าง
7. ไม่ชอบการตำหนิ ชอบการยกย่องชมเชยให้เกียรติ
8. มีความกังวลในการกิจของตนเอง เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตและปากท้อง
9. ปรับตัวยากในภาวะที่ไม่คุ้นเคย
10. ใช้เวลาในการสร้างความคุ้นเคยกับเพื่อนผู้เรียนมากไม่ชอบการทดสอบหรือลองภูมิ

มีความสามารถในการใช้ภาษาน้อย เพราะการทำงานส่วนใหญ่ไม่สื่อสารกับเอกสาร ชอบความจริงใจ มีเหตุผล ยุติธรรม จะเรียนรู้ได้ดีจากของจริงหรือประสบการณ์ตรง ต้องการเหตุผลและคำอธิบายจนกว่าจะพอใจมากกว่าสั่งให้เชื่อ

การแสดงออกของผู้ใหญ่ ส่วนมากจะมีการแสดงออกดังนี้

1. มีความประหม่า กลัวผิด ขาดความมั่นใจเมื่อตกอยู่ในภาวะที่ไม่คุ้นเคย
2. มีประสบการณ์ การตัดสินใจดีกว่าเด็ก
3. ไม่ชอบการตำหนิ ดูหมิ่น และการแสดงตัวต่อชุมชน
4. ไม่ชอบถูกบังคับจนกว่าจะพอใจที่จะแสดงออกด้วยตนเอง ไม่ชอบการเข้มงวด

เอาจริงเอาจัง หรือภาวะกดดัน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่ ควรคำนึงในสิ่งต่อไปนี้

1. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นให้อยากเรียนรู้อย่างแท้จริง
2. จัดโครงสร้างหรือกลไกสำหรับการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน
3. วิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดบทเรียนให้สอดคล้อง
4. กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่สนองต่อความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ออกแบบประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงจิตวิทยาผู้ใหญ่
6. ดำเนินการให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวิธีการและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม
7. ประเมินผลการเรียนรู้และวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้อีกครั้งเพื่อดูว่าความต้องการเรียนรู้นั้น ๆ ได้รับการตอบสนองหรือไม่ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับรู้ด้วย
8. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนและเน้นกระบวนการคิดเป็น
9. อธิบาย สาธิตง่าย ๆ และชัดเจน เน้นของจริงและใกล้เคียงกับประสบการณ์
10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ให้อิสระในการตัดสินใจของตนเอง
11. ละเว้นการลงโทษ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ต้องอธิบายให้เข้าใจเหตุผล
12. จะต้องมีการวางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลอย่างชัดเจนร่วมกันกับผู้เรียน
13. กิจกรรมเนื้อหาตรงตามความต้องการและเป็นเรื่องใกล้ตัว
14. ส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาจจัดกลุ่มเล็ก ๆ ช่วยกันเรียน
15. เน้นให้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและการทำงานได้ด้วย

ปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์เดิม ผู้ใหญ่บางคนที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นปัญหา เมื่อสมัยเรียนตอนเด็ก อาจจะมีผลต่อการเรียนขณะที่เป็นผู้ใหญ่ทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ต้องการเรียนเกิดขึ้น และอาจเกิดความล้าอายต่อวิทยากรผู้ให้ความรู้อีกด้วย

2. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ใหญ่ที่เคยประสบปัญหาการเรียนมาก่อน เมื่อกลับเข้าเรียนอีกครั้ง อาจมีความรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้น ๆ ยากเกินความสามารถของตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้ให้ การฝึกอบรมจึงต้องแน่ใจว่ากระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาที่จัดให้ผู้ใหญ่ได้รับการอธิบายอย่างชัดเจน ตลอดจนข้อสงสัย ปัญหา ข้อข้องใจต่าง ๆ ควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว

3. ขาดแรงจูงใจในการเรียน ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะมาพร้อมกับแรงจูงใจภายในที่แตกต่างกัน ออกไปและบางครั้งเมื่อถูกบังคับให้เรียนในเรื่องที่ตนไม่ต้องการหรือไม่สนใจหรือเรื่องที่ตนเอง ทราบมาแล้ว ก็จะทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ครูการศึกษาออกโรงเรียน จึงควรเตรียมปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะส่งเสริมผู้ใหญ่ให้สามารถจูงใจตนเองได้ ด้วยการ อธิบายเหตุผลและประโยชน์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างละเอียดและชัดเจน จะทำให้ผู้เรียน มองเห็นความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

4. การกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะกลัวเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่ คืบเคย หรือกลัวการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการเรียนหรือการพัฒนา ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจ ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ ด้วยเหตุนี้ครูการศึกษาออกโรงเรียน จึงควรจะช่วยผู้ใหญ่ที่เข้าเรียน คลายความกลัวต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่า การเรียนจะก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอะไรและอย่างไร

5. ความกลัวความล้มเหลวจากการเรียน การกลัวต่อการล้มเหลวในการเรียนเป็นปัญหาที่ พบมากในผู้ใหญ่ที่เข้ามาเรียน เนื่องจากเคยประสบปัญหาดังกล่าวจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าครูการศึกษาออกโรงเรียน ไม่สามารถจะประกันความสำเร็จให้กับผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งครูการศึกษาออกโรงเรียน สามารถเสนอกิจกรรมที่น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ และมี ความสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้การเรียนรู้นั้น ๆ ประสบความสำเร็จได้

6. ความเชื่อผิด ที่ว่าผู้ใหญ่ไม่สามารถเรียนได้ ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะเชื่อว่า ตนเองแก่ เกินกว่าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้และนำมาเป็นข้ออ้าง เมื่อไม่อยากเรียนทั้งที่ความเป็นจริงผู้ใหญ่มี ความต้องการเรียนรู้และกระตือรือร้นในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการอบรมผู้อบรม สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ และสามารถนำประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ของ ตนเองได้เป็นอย่างดี

7. ขาดความสนใจ เมื่อผู้ใหญ่ถูกส่งเข้ามาเข้ารับการฝึกอบรมหรือเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ไม่ตรงและไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือความสนใจของตนเอง จะมีผลต่อการรับการฝึกอบรม

หรือรับรู้ของผู้ใหญ่ คือ อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมไม่สม่ำเสมอ ขาดความกระตือรือร้นหรือไม่ใส่ใจเท่าที่ควร

แนวทางแก้ไขอุปสรรคการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

1. ต้องสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียนว่าเขาสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง ได้หลายอย่างในชีวิต รวมทั้งการเรียนรู้ด้วย หากเขาเชื่อมั่นในตัวเอง
2. ต้องกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ ความต้องการที่จะเรียนรู้ที่มากเป็นพิเศษ กระบวนการคิดเป็น เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เขาตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล
3. ต้องแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งความรู้ และจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สรุปหลักการความเชื่อพื้นฐานการจัดการศึกษาออกโรงเรียน มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การคิดตัดสินใจ การเลือกกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ ล้วนใช้เหตุผล ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ใช้หลักความเสมอภาค หลักการพัฒนาตนเอง และพึ่งตนเอง หลักบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการ และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังนำปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ จิตวิทยาผู้ใหญ่ มาบูรณาการเป็นความเชื่อพื้นฐานในการจัดการศึกษา

สาระสำคัญของหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544

แนวคิด

1. ผู้ใหญ่มีความรู้ประสบการณ์ คุณลักษณะและเป้าหมายในการเรียนแตกต่างจากเด็ก
2. ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันระหว่างเด็ก (Pedagogy) และผู้ใหญ่ (Andragogy)
3. การกำหนดสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาผู้ใหญ่ และปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่
4. เรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

หลักการ

1. เป็นการศึกษาสำหรับผู้พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
2. มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้พลัดและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบหรือในพื้นที่ที่การศึกษาในระบบไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้
3. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับวิถีชีวิต
4. มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. ให้คุณค่าของความรู้ประสบการณ์และอาชีพของผู้เรียน สามารถนำมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรได้
6. ส่งเสริมให้บุคคลองค์กรและชุมชนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดหมาย

1. เห็นคุณค่าและมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย ชุมชน และท้องถิ่น ภูมิใจในความเป็นไทย ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษา สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
4. วิสัยทัศน์และความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหาของตนเอง ชุมชน และสังคมโดยใช้กระบวนการคิดเป็นในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถแสวงหาความรู้และสร้าง องค์ความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. เห็นคุณค่าและรู้จักเลือกใช้วิทยาการ ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา องค์ความรู้ให้ก้าวหน้า ทันต่อความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
7. มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพการงานเป็นแบบอย่างหรือเป็นผู้นำ ด้านการพัฒนาอาชีพเพื่อพึ่งพาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น
8. รักการออกกำลังกาย รู้จักรักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง มีบุคลิกที่ดีและมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต
9. มีความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ยั่งยืน พร้อมทั้งจะแข่งขันในสังคมโลกอย่างมีสันติ
10. เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าการเป็นเพียงผู้บริโภค
11. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวคิด หลักการและจุดหมายของการศึกษา นอกโรงเรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของประเทศ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ดังนี้

ระดับการศึกษา

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่พ้นเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับ หรือกลุ่มเป้าหมายที่พลาดและขาดโอกาสได้รับการศึกษาในระบบหรือในพื้นที่ที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีให้ได้ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า

สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

การจัดการศึกษาโดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดถือ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นเกณฑ์ ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ซึ่งสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวได้ กำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนอกโรงเรียนโดยกำหนดสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้

การกำหนดสาระการเรียนรู้ การศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดกรอบสาระการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 8 หมวดวิชา ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. ภาษาต่างประเทศ

5. พัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม)
6. พัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา)
7. พัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ)
8. พัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 หมวดวิชาดังกล่าว เป็นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหมวดวิชา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต การงาน และอาชีพ และการพัฒนาสังคมและชุมชนของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. หมวดวิชาภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการติดต่อสื่อสาร
2. หมวดวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะในทางคณิตศาสตร์ ในเรื่องเกี่ยวกับจำนวน การวัด เรขาคณิต พีชคณิต และข้อมูลสถิติ
3. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะในการคิด วิเคราะห์และการแก้ปัญหา ด้วยหลักของความเป็นเหตุเป็นผล การเชื่อมโยงความรู้อันซับซ้อนทางวิทยาศาสตร์ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ
4. หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคล และสืบค้นข้อมูลข่าวสารกับสังคมโลก ตลอดจนการแสวงหาความรู้เพื่ออาชีพที่ทำอยู่ให้ก้าวทันกับยุคโลกาภิวัตน์

สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษทุกระดับ การศึกษา ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้ที่เป็นทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความสุนทรีย์ภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนการศึกษานอกระบบเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร องค์ความรู้และสาระการเรียนรู้ที่จัดให้ จึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ทันที ประกอบด้วย

1. กลุ่มหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์

ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม

2. กลุ่มหมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะชีวิตในด้านสุขภาพอนามัย รู้วิธีการดูแลบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรง และการป้องกันโรคภัย ตลอดจนความรู้ด้านการกีฬา เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพอนามัยดี

3. กลุ่มหมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านศิลปะ มีความสุนทรีย์ภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

4. กลุ่มหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี) เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ มองเห็นช่องทางและแนวทางในการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพรวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และรู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัวมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับการงานอาชีพ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายใดมีความจำเป็นต้องเรียนรู้องค์ความรู้ กระบวนการ และค่านิยมต่าง ๆ ที่จำเป็นตามวิถีชีวิตก็สามารถเพิ่มเติมสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะนั้น ๆ ได้ทุกหมวดวิชา

มาตรฐานการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของหมวดวิชา 8 หมวดวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละหมวดวิชา เพื่อใช้เป็นจุดหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชา เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยึดถือมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

2. มาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษา เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชา เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ปรับและพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะทางธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ทั้งนี้มาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาของแต่ละหมวดวิชาจะกำหนดไว้ในเอกสารกรอบมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหมวดวิชาต่าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาได้กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม การสร้างคุณลักษณะอันพึง-

ประสงค์ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

การจัดสาระการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยได้มีการปรับสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ดังนี้

1. สาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนในแต่ละระดับการศึกษา สาระการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน มี 8 หมวดวิชา ประกอบด้วยกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ และหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 และหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ ซึ่งผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนให้ครบทั้งกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์

2. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้นำมวลประสบการณ์และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปพัฒนาความสามารถของตนตามศักยภาพเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดให้เรียนรู้ในหมวดวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ครอบคลุมชุมชนและสังคม โดยใช้กระบวนการคิดเป็นในการดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของระบบการกลุ่ม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีความสุข ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนทุกคนต้องทำก่อนการจบหลักสูตร โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมดังกล่าวทุก ภาคเรียน หรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง โดยสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มานับรวมเป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 กิจกรรมพัฒนาตนเองและครอบครัว เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสิ่งแวดล้อมของครอบครัว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ร่วมในสังคมและชุมชนได้อย่างมีความสุข

2.2 กิจกรรมพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนร่วมกันกำหนดหลักสูตร กำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และพัฒนาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ในทุกระดับและหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชาในทุกระดับ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์สภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนและชุมชน สำหรับในระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สถานศึกษาสามารถพัฒนาหมวดวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานที่ผู้เรียนประสงค์ จะเรียนให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และในกลุ่มหมวดวิชา ประสบการณ์ที่ ผู้เรียนประสงค์จะเรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การทำงานและการประกอบอาชีพได้

อย่างไรก็ดีในระยะเริ่มต้น จะมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพของ พื้นที่ และสถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรท้องถิ่นไปจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้

จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร

ในแต่ละระดับการศึกษาได้กำหนดว่าสาระการเรียนรู้ในหมวดวิชาเป็นหน่วยกิต โดยกำหนดให้ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง จำแนกได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 5 หน่วยกิต รวม 20 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 6 หน่วยกิต รวม 24 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 8 หน่วยกิต รวม 32 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 12 หน่วยกิต รวม 48 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

สำหรับกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย กรณีที่ผู้เรียนประสงค์จะเรียนหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อให้มีความรู้และ ทักษะเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สถานศึกษาสามารถพัฒนาหมวดวิชาเพิ่มเติมได้ตาม ความต้องการของผู้เรียน

เวลาเรียน

การจัดการศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ภาคเรียนละ ประมาณ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ยกเว้นในกรณีที่ผู้เรียนผ่านการประเมินความรู้และประสบการณ์หรือเทียบโอนผลการเรียนสามารถ จบหลักสูตรก่อน 4 ภาคเรียนได้

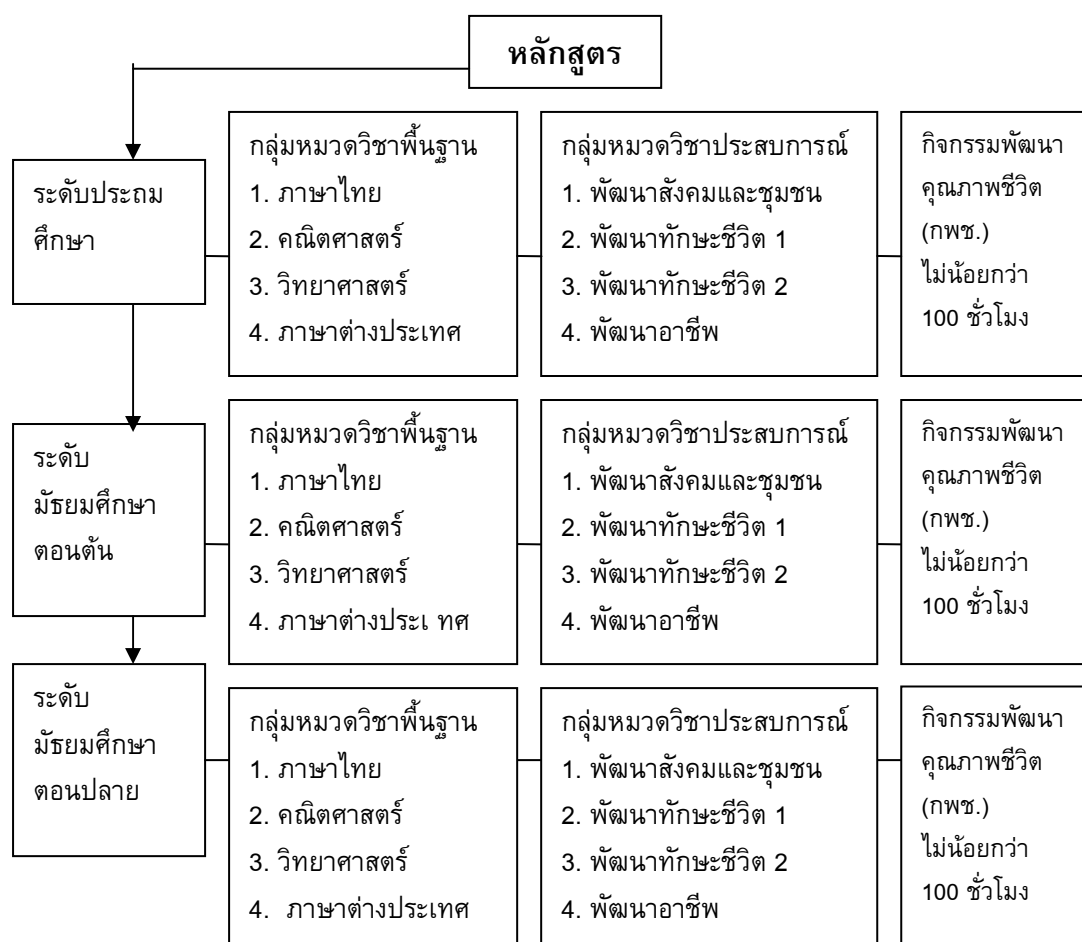
การลงทะเบียนเรียน

การลงทะเบียนเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ภาคเรียนละไม่เกิน 2 หมวดวิชา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรณีที่ผู้เรียนมีความประสงค์ลงทะเบียนเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์เพิ่มเติมตามความต้องการของผู้เรียน สามารถลงทะเบียนเพิ่มเติมได้อีก 1 หมวดวิชา ทั้งนี้ไม่นับรวมหมวดวิชาที่เทียบโอนผลการเรียน

โครงสร้างหลักสูตร

การจัดโครงสร้างหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แต่ละระดับประกอบด้วยกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างหลักสูตรตามการจัดการศึกษาออกโรงเรียนแต่ละระดับการศึกษา

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2547ข: 11

แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการจบหลักสูตร

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีเป้าหมายสำคัญ 1) เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ 2) ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนโดยตรง 3) นำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นรวมทั้ง 4) นำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนอีกด้วย

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มี 2 ลักษณะ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546: 220) ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนจบหลักสูตร
 - 1.1 การวัดและประเมินผลการเรียนหมวดวิชา
 - 1.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 1.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 1.4 การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน
2. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ

การวัดและประเมินผลการเรียนจบหลักสูตร

1. การวัดและประเมินผลการเรียนหมวดวิชา

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 กลุ่มหมวดวิชา คือ กลุ่มหมวดวิชา พื้นฐาน ประกอบด้วยหมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ ประกอบด้วย หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) และหมวดวิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี) สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียน กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนหมวดวิชา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล พัฒนาการก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์

1.1 ขั้นตอนการประเมินผลการเรียนหมวดวิชา การประเมินผลการเรียนหมวดวิชา เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินการควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1.1 กำหนดผลการเรียนที่คาดหวังรายหมวดวิชา โดยวิเคราะห์มาตรฐาน และสาระการเรียนรู้

1.1.2 กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายหมวดวิชา

1.1.3 ดำเนินการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.1.4 ประเมินผลปลายภาคเรียนเพื่อทราบผลการเรียนโดยรวม

1.1.5 ตัดสินผลการเรียนเป็นหมวดวิชา

1.2 วิธีการประเมินผลการเรียนหมวดวิชา สถานศึกษาควรดำเนินการประเมินผล การเรียนใน 3 ลักษณะดังนี้

1.2.1 การประเมินผลก่อนเรียน ทักษะและความพร้อมต่างๆ ของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ของแต่ละหมวดวิชา โดยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมตามสภาพแต่ละหมวดวิชา เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง ซ่อมเสริมหรือเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมและมีพื้นฐานพอเพียง จะทำให้การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี การประเมินพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียนในระยะก่อนเรียนนี้จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ ผู้สอนทุกคนควรจะต้องดำเนินการ

1.2.2 การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อทราบ ความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงาน อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและดำเนินการควบคู่ไปกับกิจกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินผลระหว่างเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.2.1 วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่าง เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการประเมินผลให้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตาม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ด้วย

1.2.2.2 กำหนดสัดส่วนการวัดและประเมินผลระหว่างการเรียนและ ปลายภาคเรียนของหมวดวิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษาเป็นผู้ กำหนดสัดส่วนการวัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนทั้งนี้ ควรให้น้ำหนัก ความสำคัญของการประเมินระหว่างภาคเรียนในสัดส่วนที่มากกว่าการประเมินปลายภาคเรียน โดยให้คำนึงถึงธรรมชาติของหมวดวิชา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นสำคัญ ในการตัดสิน ผลการเรียนให้นำผลการประเมินระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียนมาใช้ โดยให้เป็นไปตาม สัดส่วนและแนวทางการดำเนินงานที่สถานศึกษากำหนด

1.2.2.3 เลือกรูปวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับงานหรือกิจกรรมหลักที่ กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติในการประเมินผลระหว่างเรียน ผู้สอนสามารถประเมินตามสาระและ

มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหมวดวิชาโดยภาพรวม ทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามลักษณะและธรรมชาติของหมวดวิชา เช่น แบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบอัตนัย แบบประเมินการปฏิบัติและแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ผู้เรียนที่ผ่านการเรียน หมวดวิชาจะต้องเข้าสอบปลายภาคเรียนและมีคะแนนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

1.2.3 การประเมินผลปลายภาคเรียน การประเมินผลปลายภาคเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้เรียนตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหมวดวิชาโดยภาพรวม ทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามลักษณะและธรรมชาติของหมวดวิชา เช่น แบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบอัตนัย แบบประเมินการปฏิบัติและแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ผู้เรียนที่จะผ่านการเรียนหมวดวิชาจะต้องเข้าสอบปลายภาคเรียนและมีคะแนนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

1.3 การตัดสินผลการเรียนหมวดวิชา ผู้สอนทำการวัดและประเมินผลการเรียนเป็นหมวดวิชาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ได้ผลการประเมินตามความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยทำการวัดและประเมินผลไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การสังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม การทดสอบระหว่างการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องนำนวัตกรรมการวัดและประเมินผลทางเลือกใหม่ (Alternative Assessment) เช่น การประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) การประเมินจากโครงการ (Work Project) และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ไปใช้ในการประเมินผลการเรียนควบคู่ไปกับการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ การตัดสินผลการเรียนให้นำคะแนนระหว่างภาคเรียนรวมกับคะแนนปลายภาคเรียนนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเพื่อให้ค่าระดับผลการเรียน การให้ค่าระดับผลการเรียนให้กำหนดเป็น 8 ระดับ ดังนี้

ได้ระดับ 4 หมายถึง ผลการเรียนดีเยี่ยม

ได้ระดับ 3.5 หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

ได้ระดับ 3 หมายถึง ผลการเรียนดี

ได้ระดับ 2.5 หมายถึง ผลการเรียนค่อนข้างดี

ได้ระดับ 2 หมายถึง ผลการเรียนน่าพอใจ

ได้ระดับ 1.5 หมายถึง ผลการเรียนพอใช้

ได้ระดับ 1 หมายถึง ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

ได้ระดับ 0 หมายถึง ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

สำหรับหมวดวิชาที่เทียบโอนผลการเรียน และให้ระดับผลการเรียน 1-4 ไม่ได้ให้ระดับผลการเรียนเป็น “ผ่าน”

หมวดวิชาที่ได้ระดับผลการเรียน 1, 1.5, 2, 2.5, 3, 3.5, 4 หรือ ผ่าน ถือว่าตัดสินผลการเรียนให้ผ่านหมวดวิชานั้นได้

กรณีผู้เรียนมีผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด ให้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนในรายหมวดวิชาที่ได้ค่าระดับผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ โดยกำหนดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหมวดวิชาและบริบทของผู้เรียน เช่น การทำโครงการหรือกิจกรรมหรือการมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าทำรายงาน จนผู้เรียนสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วให้ระดับผลการเรียนใหม่ตามเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด สำหรับผู้เรียนที่ปรับปรุงพัฒนาแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ให้ลงทะเบียนซ้ำในหมวดวิชาเดิมหรือเปลี่ยนหมวดวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนแต่ละระดับการศึกษาและตามระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนถัดไป

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นเงื่อนไขหนึ่งของผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษาได้ ผู้เรียนต้องนำเสนอโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนทำตามความสนใจ ความถนัด โดยเน้นการนำความรู้และประสบการณ์ ที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสามารถประเมินให้สัมพันธ์กับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเงื่อนไขหนึ่งของผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา จะต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน โดยเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาแล้ว จะต้องประกาศให้ทราบเป็นทางการและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและมีส่วนร่วมในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว อาจประเมินจากการที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหมวดวิชาทุกหมวด และการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งกิจกรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาควรดำเนินการประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ

4. การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน เป็นเงื่อนไขหนึ่งของผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตร

ในแต่ละระดับการศึกษา โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา จะต้องกำหนดมาตรฐาน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและมีส่วนร่วมในการประเมิน การอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน อาจประเมินจากการที่ผู้เรียนเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้หมวดวิชา หรือการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะอื่น ๆ เพื่อฝึกทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน ตามหลักสูตรกำหนด การประเมินดังกล่าวสถานศึกษาควรทำในรูปของ คณะกรรมการ

ภาพประกอบ 4 เกณฑ์การประเมินการจบหลักสูตร

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักบริหารงานการศึกษาภายนอกโรงเรียน. 2547ข: 21-28

การประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ

หลักการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในภาคเรียนสุดท้ายของทุกระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติใน หมวดวิชาตามที่สำนักบริหารงานการศึกษาภายนอกโรงเรียนกำหนดการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ แม้ไม่มีผลต่อการได้ตกของผู้เรียนแต่ก็จะปรากฏผลในหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะแสดงถึงคุณภาพการเรียนของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ดี ผลการประเมินก็มีวัตถุประสงค์เพื่อ

นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาต่อไปด้วย

สถานศึกษาต้องเตรียมผู้เรียนให้เข้ารับการประเมินด้วยความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ เพื่อให้ความร่วมมือในการประเมินเต็มความสามารถ โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขการประเมินอย่างเคร่งครัด การประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติมีหลักการดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในภาคเรียนสุดท้ายของแต่ละระดับ ให้ได้รับโอกาสเข้ารับการประเมินการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ
2. เป็นการประเมินเฉพาะวิชาหรือสมรรถภาพที่หลักสูตรกำหนด คือ ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประโยชน์ของการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ

1. เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพระหว่างกลุ่มผู้เรียน ระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และระดับภาค ตลอดจนการประเมินภายนอกได้อย่างสมเหตุสมผล
2. ส่งเสริมและกระตุ้นให้สถานศึกษาให้ความสนใจอย่างจริงจังในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญของหลักสูตร
3. สามารถใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ทั้งในระดับผู้เรียน ระดับกลุ่ม ระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และระดับภาค
4. สร้างแรงจูงใจกระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนทุกคนตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและด้านอื่นๆ
5. เพื่อเป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

สรุปหลักเกณฑ์และวิธีจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้จัดโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

1. กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา ได้แก่
 - 1.1 ภาษาไทย
 - 1.2 คณิตศาสตร์
 - 1.3 วิทยาศาสตร์
 - 1.4 ภาษาต่างประเทศ
2. กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา ได้แก่
 - 2.1 พัฒนาสังคมและชุมชน
 - 2.2 พัฒนาทักษะชีวิต 1
 - 2.3 พัฒนาทักษะชีวิต 2

2.4 พัฒนาอาชีพ

ส่วนหลักเกณฑ์ที่จะจบหลักสูตร ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. ต้องสอบผ่านกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา และกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา
 2. ต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และผ่านการประเมิน
 3. ต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด
- ต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

ส่วนการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาตินั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานอกโรงเรียนเป็นหลัก

มาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการพัฒนามาตรฐานและกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นโดยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร นักวิชาการศึกษา นักวัดผล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน และผู้รับบริการ มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย รวม 21 มาตรฐาน 73 ตัวบ่งชี้ (สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. ม.ป.ป.: 9-21)

มาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษานอกโรงเรียน

มาตรฐานด้านผู้เรียน/ผู้รับบริการ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน/ผู้รับบริการเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และกติกาของสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และสังคม

2. ปฏิบัติตามหลักคำสอนเบื้องต้นของศาสนา

3. มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

4. ปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความสามารถในการ "คิดเป็น"

ตัวบ่งชี้

1. มีการนำข้อมูลมาประกอบการคิดและตัดสินใจ

2. อธิบายชี้แจงเรื่องที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล
3. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ที่มีประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร/กิจกรรม

ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้และทักษะตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร/กิจกรรม
2. มีความสามารถในการสื่อสาร

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีนิสัยรักการอ่าน ค้นคว้า ติดตามข่าวสารข้อมูล หรือเข้ารับการอบรม สัมมนา จากแหล่งต่าง ๆ และนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง
2. ใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียน/ผู้รับบริการเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะ และวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทย

ตัวบ่งชี้

1. ชื่นชม และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่น และของไทย
2. มีการประยุกต์ศิลปวัฒนธรรม ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. ภูมิใจในความเป็น " คนไทย "

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียน/ผู้รับบริการรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้

ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง
2. พึ่งตนเองได้ในการดำเนินชีวิต

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้

1. ทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
2. มีความขยันอดทนในการทำงานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน
4. สามารถทำงานเป็นทีม
5. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้

1. รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองให้ปลอดภัย
2. หลีกเลียงจากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
3. รู้จักควบคุมอารมณ์

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 9 มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างมีระบบ
ตัวบ่งชี้

1. มีโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจน
2. จัดทำแผนเพื่อการพัฒนาคุณภาพระยะยาว และแผนประจำปี
3. ใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา
4. ดำเนินการตามแผนโดยใช้หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี
5. มีระบบข้อมูลการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง
6. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ตัดสินใจและปรับปรุงงาน
7. ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงาน

มาตรฐานที่ 10 มีการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชนและเครือข่าย

ตัวบ่งชี้

1. ใช้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา

2. ใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 11 มีการทำงานในสถานศึกษาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้

1. มีการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี ทำงานทดแทนกันได้
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัด และคุ้มค่า
3. ทำงานเสร็จทันเวลางานไม่ค้างค้ำ
4. มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน

มาตรฐานที่ 12 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. บุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้อง

กับสภาพความเปลี่ยนแปลง

2. สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร

มาตรฐานที่ 13 มีการพัฒนาเลือกใช้หลักสูตร/กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ
ของผู้เรียน/ผู้รับบริการและชุมชน

ตัวบ่งชี้

1. มีการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และนำมาพัฒนาหลักสูตร
โดยชุมชนมีส่วนร่วม

2. ครูและผู้เรียน/ผู้รับบริการร่วมกันออกแบบการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน / ผู้รับบริการ

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน / ผู้รับบริการมีทักษะในการคิดและการตัดสินใจ

3. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริง โดยผู้เรียน/ผู้รับบริการ

มีส่วนร่วม

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการ รู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหา

คำตอบด้วยตนเอง

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 15 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2. มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม

3. มีความรับผิดชอบ

4. มีการครองตน ครองคน ครองงานที่ดี เป็นแบบอย่างได้

มาตรฐานที่ 16 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถบริหารจัดการที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา

2. มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

3. ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

4. กล้าตัดสินใจ

5. มีมนุษยสัมพันธ์

6. มีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 17 บุคลากรมีคุณธรรมและจริยธรรม

ตัวบ่งชี้

1. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
2. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
3. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู
4. มีความซื่อสัตย์

มาตรฐานที่ 18 บุคลากรมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา หลักสูตรและกิจกรรม
2. มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม จัดทำแผนและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน/ผู้รับบริการเป็นสำคัญ
3. มีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาพัฒนาคุณภาพ
4. มีความสามารถในการประสานงานจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 19 บุคลากรมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิด วิเคราะห์ และนำองค์ความรู้มาพัฒนาการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีนิสัยรักการศึกษา ค้นคว้า หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ
2. มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยอย่างง่าย หรือสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
3. มีความสามารถในการคิด/วิเคราะห์ และแก้ไขสถานการณ์

มาตรฐานที่ 20 สถานศึกษามีหลักสูตรและกิจกรรมที่หลากหลายยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ/เทคโนโลยี และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีการใช้หลักสูตรและกิจกรรมที่หลากหลาย ยืดหยุ่น
2. มีการใช้สื่อ/เทคโนโลยี และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. มีการจัดการแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียน

มาตรฐานที่ 21 สถานศึกษามีศักยภาพในการประสาน ร่วมมือสนับสนุนเครือข่ายในการจัดและพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีข้อมูลสารสนเทศของภูมิปัญญา ปราชญ์ท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

2. ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ งบประมาณ บุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากชุมชนและเครือข่าย
3. การจัดการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ที่รับผิดชอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ดวงตา จำนงค์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตจังหวัดภาคกลาง พบว่าการดำเนินงานของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ด้านจัดและบริการการศึกษานอกโรงเรียน และจัดประสานงานเพื่อให้เกิดศูนย์การเรียน และหน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านการสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน และด้านการกำกับดูแล นิเทศ และการรายงานผลการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สมจิตต์ สุกุลยังยืนเจริญ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าสิ่งที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดได้เหมาะสมแล้ว ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการทำงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนสิ่งที่ควรจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การกำหนดภาระงาน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย การกำหนดเงินเดือน กำลังคน การพัฒนาข้าราชการ การเลื่อนตำแหน่ง การให้มีความก้าวหน้าทางอาชีพ และการย้าย

ไพรัช วรรณวงศ์ (2538: ข-ง) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของจังหวัดชายแดนไทย-ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าน้าการเตรียมบริการมีการจัดทำแผน และนำแผนมาปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์การสอนมีการทำโปสเตอร์ในระดับมาก ใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นบุคคล ป้ายประกาศในการประชาสัมพันธ์ การแนะแนวอาชีพมีการจัดทัศนศึกษาและการประชุมชี้แจงแนวทางการศึกษาในระดับมาก การเตรียมครูผู้สอนและวิทยากรมีการสำรวจวิทยากรอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดประชุมกำหนดการวัดผลประเมินผลค่อนข้างมาก การเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ มีการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ประสานงานกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและ

เอกชนในการสอนอาชีพ มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมสาธิต การฝึกปฏิบัติมีการเชิญผู้ชำนาญการสาขานั้นมาสาธิตและปฏิบัติเทคนิควิธีสอน การบรรยายมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนเรียนทุกครั้ง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือปฏิบัติเหมาะสมและมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก ด้านการจัดกิจกรรมหลังเรียนมีการจัดทำทำเนียบผู้จบหลักสูตร ปัจฉินนิเทศ และการจัดโครงการเสริมเทคนิควิชาชีพแก่ผู้สำเร็จการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมายมีความเหมาะสมชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ตามรูปแบบและวิธีการจัด สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงในระดับค่อนข้างมาก ด้านหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพระยะสั้นมีประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนค่อนข้างมาก ด้านหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพมีประโยชน์เหมาะสมค่อนข้างน้อย ข้อเสนอแนะ ควรมีวัสดุอุปกรณ์ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น

บุญถม แสงเพชร (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ใช้แผ่นพับ แผ่นปลิว โปสเตอร์ วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลมากที่สุดคือ สื่อบุคคล เช่น นักศึกษา ครูประจำกลุ่ม ครูโรงเรียนประถมในพื้นที่ บุคคลทั่วไปในหมู่บ้าน หรือบุคคลในคณะกรรมการสภาตำบล พระสงฆ์ และทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดปี ปัญหาของการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่เห็นว่าขาดวัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และงบประมาณดำเนินการ และไม่คอยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นเท่าที่ควร เวลาที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์คือระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน และเดือนกันยายนถึงตุลาคม ด้านการพบกลุ่มครูส่วนใหญ่เห็นว่าเวลาที่ใช้ในการพบกลุ่ม 3 ชั่วโมงน้อยเกินไป ควรเป็น 6 ชั่วโมง ส่วนนักศึกษาเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการพบกลุ่มสูงมากเพราะบ้านอยู่ห่างไกล และต้องการให้มีการสอนเสริมและติววิชา ด้านระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้ว ด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างชั่วคราว แต่มีผู้บริหารศูนย์เป็นข้าราชการ ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบทางราชการได้ เช่น ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง ปัญหาส่วนใหญ่บุคลากรไม่เพียงพอ ควรให้มีข้าราชการเต็มกรอบ อัตรากำลังที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด และเพิ่มครูอาสา ด้านการประสานงานเครือข่ายส่วนใหญ่ประสานงานโดยตรง การตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียนในระดับจังหวัด ส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจไม่สามารถตอบปัญหาและให้คำปรึกษาการดำเนินงานได้ เนื่องจากยังใหม่และขาดประสบการณ์

คเชนทร์ มะโนใจ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการองค์การของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในเขตการศึกษา 8 พบว่าการจัดองค์การสภาพปัจจุบันในองค์ประกอบด้านโครงสร้าง ภารกิจ บุคคล และด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์นั้นอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันมีความแตกต่างกันมากทุกองค์ประกอบกับสภาพที่พึงประสงค์

ณรงค์ศักดิ์ สุมาลัยโรจน์ (2534: บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยใช้แบบจำลอง

ชิปปี้ (CIPP Model) ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมและด้านผลผลิต กลุ่มประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 24 คน คณะกรรมการดำเนินงาน จำนวน 14 คน สรุปผลการประเมิน ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมสอดคล้องกับนโยบายการฝึกอบรม ความคาดหวังของผู้เข้าฝึกอบรม และแผนการจัดการฝึกอบรมสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติจริงในการฝึกอบรมเป็นอย่างมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการฝึกอบรมมีความพร้อมทุก ๆ ด้าน

3. ปัญหาด้านกระบวนการดำเนินการโครงการฝึกอบรม พบว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอีก 3 ด้าน คือ การดำเนินการบรรยายของวิทยากรสำหรับการบรรยายของวิทยากร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากรพี่เลี้ยง เห็นว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกวิชา

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ส่วนระยะเวลาการฝึกอบรมตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม

ณัฐพร เล็กเลิศศิริวงศ์ (2536: บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมและด้านผลผลิต กลุ่มประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 40 คน วิทยากรพี่เลี้ยง จำนวน 4 คน ผู้บริหารโครงการ จำนวน 3 คน และคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 3 คน สรุปผลดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมสอดคล้องกับนโยบายการฝึกอบรม ความคาดหวังของผู้เข้าฝึกอบรม และความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการฝึกอบรมสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติจริงในการฝึกอบรมในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากรพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก แต่ในด้านการจัดการอาหารให้รับประทาน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความพร้อมของวิทยากรเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบรรยายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับวิชาแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านกระบวนการดำเนินการโครงการฝึกอบรม พบว่า การวางแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม การบรรยายของวิทยากร การใช้สถานที่ในการฝึกอบรม การประเมินโครงการฝึกอบรมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกคน

ัชชฎา พารุง (2540: บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมและด้านผลผลิต กลุ่มประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 37 คน วิทยากร จำนวน 43 คน คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากรพี่เลี้ยง จำนวน 8 คน สรุปผลวิจัย ดังนี้

1. ด้านบริบท ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนจุดเด่นของฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมมาก และจุดอ่อนของการฝึกอบรม พบว่า 1) ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในห้องพักและห้องอบรม และ 2) ควรรวมวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่า ความพร้อมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการฝึกอบรม เช่น หลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ฝึกอบรมและสถานที่พักโดยรวมมีความพร้อมทุก ๆ ด้าน มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ในด้านเอกสารประกอบการฝึกอบรมรายวิชา หนังสือตำราในห้องสมุด โทรศัพท์ สถานที่ฝึกอบรม ห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกและความสะอาดของห้องน้ำมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนวิทยากรมีความเห็นว่าด้านปัจจัยเบื้องต้น คือบรรยากาศในการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

3. ด้านกระบวนการดำเนินการโครงการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม คณะกรรมการดำเนินการฝึกอบรม และวิทยากรพี่เลี้ยงมีความเห็นว่า การวัดและประเมินผล และการบริหารโครงการฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนวิทยากรเห็นว่า ด้านกระบวนการ คือ 1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการฝึกอบรม และ 2) เจ้าหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการฝึกอบรม การวางแผนการจัดฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์ดี และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกคน

งานวิจัยต่างประเทศ

วาลิสโน (Valisno. Online. 1982: Abstract) ได้ศึกษาการประเมินผล และการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศฟิลิปปินส์ ผลวิจัยพบว่า การศึกษาไม่ควรยึดติดกับกระบวนการเรียนในระบบแบบดั้งเดิม แต่ควรครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนในระบบและนอกระบบต่างมีบทบาทเฉพาะตน การศึกษาคือการเรียนรู้ระยะยาว ถึงแม้ผู้เรียนออกจากโรงเรียนในระบบ แต่กระบวนการเรียนรู้ยังไม่สิ้นสุด นักการศึกษาในฟิลิปปินส์จึงคิดกระบวนการเรียนรู้แบบนอกระบบ และวัดผลโดยใช้ (AEP) ซึ่งเป็นการวัดผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเข้าเรียนในระบบได้อีก เพราะมีการคิดเครดิตที่เทียบเท่ากัน

เทอเนอ (Turner. Online. 2000: Abstract) ได้ศึกษาการระบุ การประเมินผลและ กระบวนการคิดของการศึกษาในประเทศกรีซ โดยใช้การสัมมนาแบบ CEDEFOP Panorama เพื่อศึกษาขั้นตอนการพัฒนา ระดับและธรรมชาติของการเรียน ระบบการศึกษานอกโรงเรียน กระบวนการเรียนรู้ในอนาคตและการวางแผนรากฐานการศึกษานอกระบบในประเทศไทย ผลการ สัมมนาพบว่า ในระยะเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมา มีผู้สนใจที่จะเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากคนในสังคมเข้าใจความหมายการวัดผลและกระบวนการคิดของการศึกษานอกโรงเรียน

บิเจอร์นาโวลด์ (Bjornavold. Online. 2000: Abstract) ได้ศึกษาการทำให้การ เรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น โดยระบุความหมายการประเมินและกระบวนการคิดในระบบการศึกษานอกโรงเรียนในยุโรป พบว่า การวัดการเรียนรู้ของ EU. เป็นการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการคิดและการใช้การเรียนรู้แบบธรรมชาติที่ได้จากการศึกษาที่หลากหลายประสบการณ์ เช่น 1) กระบวนการเรียนคู่ขนานของประเทศเยอรมันและประเทศออสเตรเลีย 2) กระบวนการศึกษานอกโรงเรียนประเทศแถบเมดิเตอร์เรเนียน 3) กระบวนการย้อนกลับในประเทศแถบนอร์ดิก

สรุป เมื่อเปรียบเทียบงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ความสำเร็จของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทยคือ มีการจัด กระบวนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานและการสนับสนุนจากหน่วยอื่น มีนโยบายและแผนปฏิบัติการชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่ออย่างหลากหลาย ส่วนการจัดการศึกษาในต่างประเทศ มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยมีแนวทางกระบวนการ เรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน มีการ ส่งเสริมการเรียนรู้ในระยะยาวไม่สิ้นสุด กระบวนการเรียนรู้นอกระบบที่ประสบผลสำเร็จ จะต้องให้ ความหมายและแสดงเป้าหมายของการจัดการศึกษานอกระบบได้อย่างชัดเจน และจะต้องจัดการ เรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดและการใช้การเรียนรู้แบบธรรมชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดยะลา ในการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) และด้านคุณภาพของผลผลิต (Output Evaluation) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประเภทการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบ ด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำนวน 3,956 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน โดยใช้สูตรยามานะ (ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงค์. 2545: 100; อ้างอิงจาก Yamané. 1973: 888)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (.05)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3,956}{1 + 3,956 (.05)^2}$$

= 363.27 คน

= 364 คน

การวิจัยในครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำนวน 364 คน เทียบสัดส่วนแต่ละศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดังตาราง 2 แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา จำแนกตามรายอำเภอ

ที่	ศบอ.	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	เมือง	870	80
2.	กรงปินัง	258	24
3.	ยะหา	749	69
4.	บันนังสตา	428	39
5.	ธารโต	276	26
6.	เบตง	457	42
7.	รามัน	678	62
8.	กาบัง	240	22
	รวม	3,956	364

ที่มา: งานทะเบียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา ปี 2549. 2549: ไม่ปรากฏเลขหน้า

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดจำนวน 30 คน และใช้วิธีเทียบสัดส่วนแต่ละศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา จำแนกตามรายอำเภอ

ที่	ศบอ.	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์
1.	เมือง	870	7
2.	กรงปินัง	258	2
3.	ยะหา	749	6
4.	บันนังสตา	428	3
5.	ธารโต	276	2
6.	เบตง	457	3
7.	รามัน	678	5
8.	กาบัง	240	2
	รวม	3,956	30

ที่มา: งานทะเบียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา ปี 2549

เครื่องมือในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

1.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประมวลแนวความคิด
ที่ได้วิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยแบ่งออกเป็น
2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการสำรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิตเคอร์ท (Likert Scales) ดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านปัจจัย 3 ด้านคือ ปัจจัยด้านนำเข้าจำนวน 20 ข้อ ปัจจัยด้านกระบวนการจำนวน 20 ข้อ ปัจจัยด้านคุณภาพของผลผลิตจำนวน 20 ข้อ

1.2 แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประมวลความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในประเด็นด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิต

2. วิธีสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร รายงานการวิจัยและภาคินพนธ์เกี่ยวกับการประเมินโครงการการดำเนินงานที่เกี่ยวกับคุณภาพการเรียน การสอน และปัจจัยการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อเข้าใจถึงเนื้อหาที่สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.2 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่ศึกษาตามเนื้อหาภายใต้ปัจจัย 3 ด้าน คือ ด้านนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านคุณภาพของผลผลิต แล้วนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลักของการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาออกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในแต่ละด้านที่ศึกษาวิจัย ตามวิธีของโรวีเนลลีและแฮมเบตัน (บุญเชิด ภิญญู อนันตพงษ์. 2527: 69; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1978: 34-37) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเท่ากับ 1 ทั้ง 60 ข้อ แสดงไว้ในภาคผนวก

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนน และดำเนินการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 125; อ้างอิงจาก Cronbach. ม.ป.ป.: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.9012 (รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก: คุณภาพเครื่องมือ)

2.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาจัดทำแบบสอบถามฉบับจริง แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

2.7 นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอด้วยตนเอง จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เรียนถึงผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอทั้ง 8 อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ โดยผู้วิจัยดำเนินการและรับคืนด้วยตนเอง

2. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทั้ง 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาให้คะแนนและทำการคำนวณโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติการวิจัย

4. รวบรวมแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลสาระสำคัญด้านเนื้อหาและสรุปเป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer Plus for Windows) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าความถี่ ร้อยละจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางและบรรยาย

2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยนำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็น ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต. 2538: 77)

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า

- 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับความพร้อมมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับความพร้อมมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับความพร้อมปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับความพร้อมน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับความพร้อมน้อยที่สุด

2.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

- 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.3 ด้านคุณภาพของผลผลิต

- 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับคุณภาพมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพน้อยที่สุด

3. หาค่าการทดสอบที (t-test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่จำแนกตามเพศ จากแบบสอบถามตอนที่ 1, 2

4. หาค่าการทดสอบเอฟ (F-test) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่จำแนกตามอายุ อาชีพ และผลการเรียน จากแบบสอบถามที่ตอนที่ 1, 2

5. หาค่าร้อยละจากแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบผลการประเมินความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

6. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และลักษณะของข้อมูลตามตาราง 4

ตาราง 4 วัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะข้อมูลและวิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	การแปลผล
1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานและระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา	คะแนนจากแบบ-สอบถามตอนที่ 1, 2	1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2. ค่าเบี่ยงเบน-มาตรฐาน (S.D.)	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนกับเกณฑ์ การประเมิน ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษานอก-โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอก-โรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลาว่าอยู่ในระดับใด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานและระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน	คะแนนจากแบบ-สอบถามตอนที่ 1, 2	1. หาค่าที่ (t-test) 2. หาค่าเอฟ (F-test)	1. ใช้การทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 2. ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยสามกลุ่มขึ้นไปเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method)
3. เพื่อรวบรวมความเห็นจากการสัมภาษณ์ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา			วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลสาระสำคัญด้านเนื้อหาแล้วสรุปเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 กำหนดหาความเที่ยงตามเนื้อหา (Content Validity) ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 177) ดังนี้

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 125)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนข้อ

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percent)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 73) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

2.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 79) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวด้วยกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การหาค่าการทดสอบที (t-test) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 101)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{\left(\frac{n_1 - 1}{n_1 + n_2 - 2}\right) S_1^2 + \left(\frac{n_2 - 1}{n_1 + n_2 - 2}\right) S_2^2}{\left\{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right\}}}}$$

เมื่อ t แทน การแจกแจงของที (t-test)
 \bar{X}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
 n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

$$s_1^2 \quad \text{แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1}$$

$$s_2^2 \quad \text{แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2}$$

3.2 หาค่าการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีสามกลุ่มขึ้นไป

3.2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร (ชวนชัย เชื้อสาธุชน. 2544: 260-261) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}, df = K - 1, n - K$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
 MS_w แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 K แทน จำนวนกลุ่มที่ศึกษา
 n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้วิธีของเซฟเฟ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541: 248-249) ดังนี้

$$CV_d = \sqrt{(k-1)(F^*)(MS_{within})(2/n)}$$

เมื่อ k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง (critical value)
 MS_{within} แทน ค่า Mean square within group ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
 n แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

*ถ้าจำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันจะต้องใช้

$\left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]$ แทน $(2/n)$ เมื่อ n_i และ n_j แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ 2 ที่นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ค่าใด ๆ จะมีนัยสำคัญทางสถิติก็ต่อเมื่อค่าความแตกต่างนี้มีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่า CV_d

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
- S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มตัวอย่าง
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มตัวอย่าง
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวแบ่งเป็น เพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมรายด้าน และรายข้อ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจังหวัดยะลา ตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพและผลการเรียน

ตอนที่ 4 ผลการรวบรวมความคิดเห็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จากแบบ-สัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ได้ทำการศึกษาเฉพาะ เพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน-อำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ และระดับผลการเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศของผู้เรียน		
1.1 เพศชาย	175	48.10
1.2 เพศหญิง	189	51.90
รวม	364	100.00
2. อายุของผู้เรียน		
2.1 น้อยกว่า 25 ปี	113	31.00
2.2 ตั้งแต่ 25-35 ปี	172	47.30
2.3 มากกว่า 35 ปี ขึ้นไป	79	21.70
รวม	364	100.00
3. อาชีพของผู้เรียน		
3.1 เกษตรกร	108	29.70
3.2 รับจ้างทั่วไป	133	36.50
3.3 ผู้นำท้องถิ่น	18	4.90
3.4 ค้าขาย	52	14.30
3.5 เจ้าของกิจการ	33	9.10
3.6 ผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม	12	3.30
3.7 อื่น ๆ	8	2.20
รวม	364	100.00

ตาราง 5 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน		
4.1 เกรตเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50	11	3.00
4.2 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49	192	52.70
4.3 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49	124	34.10
4.4 เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00	37	10.20
รวม	364	100.00

จากตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำนวน 364 คน จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ เพศของเรียนใน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา พบว่า เพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.90 สำหรับอายุของผู้เรียนพบว่าช่วงอายุตั้งแต่ 25-35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.30 ส่วนอาชีพของผู้เรียนพบว่าประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.50 และในส่วนของผลการเรียนของผู้เรียนพบว่าอยู่ในช่วงของเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.70

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา โดยรวมปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา โดยรวม

ด้านที่	การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า	3.19	0.46	ปานกลาง
2.	ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน	3.52	0.45	มาก
3.	คุณภาพของผลผลิต	3.49	0.47	ปานกลาง
	รวม	3.40	0.39	ปานกลาง

จากตาราง 6 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.52$) รองลงมาคือคุณภาพของผลผลิต ($\bar{X} = 3.49$) และความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 3.19$) อยู่ระดับปานกลางตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏดังนี้

ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

ข้อที่	ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	จัดห้องเรียนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.41	0.75	ปานกลาง
2.	โต๊ะ เก้าอี้ กระจาดานตำมีจำนวนเพียงพอ	3.14	0.90	ปานกลาง
3.	อุปกรณ์เพียงพอตามความต้องการ	2.93	0.91	ปานกลาง
4.	สื่อ ตำราเรียน หนังสือ มีจำนวนเพียงพอ	3.07	0.90	ปานกลาง
5.	มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย	2.16	1.03	น้อย
6.	สื่อการเรียนมีความหลากหลาย	2.88	0.84	ปานกลาง
7.	จัดบรรยากาศห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้	3.46	0.79	ปานกลาง
8.	จัดศูนย์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	3.40	0.71	ปานกลาง
9.	จัดศูนย์การเรียนรู้สอดคล้องกับการนำไปใช้จริง	3.31	0.70	ปานกลาง
10.	ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอให้ความสำคัญเอาใจใส่ดูแลผู้เรียน	3.57	0.89	มาก
11.	ครูผู้สอนมีวิธีสอนที่หลากหลาย	3.45	0.69	ปานกลาง
12.	ครูผู้สอนมีความรู้ในวิชาที่สอน	3.51	0.65	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
13.	ครูผู้สอนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	3.65	0.71	มาก
14.	ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะในความเป็นครู	3.68	0.70	มาก
15.	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมวางแผนในการเรียนการสอน	3.41	0.71	ปานกลาง
16.	ผู้นิเทศการเรียนการสอน ติดตามนิเทศการเรียนการสอนสม่ำเสมอ	3.28	0.63	ปานกลาง
17.	เจ้าหน้าที่สำนักงานอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน	3.37	0.81	ปานกลาง
18.	มีนักรักษาโรคดูแลอาคารสถานที่ และห้องเรียน	2.72	1.19	ปานกลาง
19.	บริการข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ	3.03	0.86	ปานกลาง
20.	มียานพาหนะไว้อำนวยความสะดวก	2.35	1.11	น้อย
	รวม	3.19	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 7 ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะในความเป็นครู และครูผู้สอนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใกล้เคียงกัน $\bar{X} = 3.68$ และ $\bar{X} = 3.65$ ตามลำดับ ส่วนการบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอที่จัดยานพาหนะไว้อำนวยความสะดวก และจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด $\bar{X} = 2.35$ และ $\bar{X} = 2.16$ ตามลำดับ

ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอ จังหวัดยะลา ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
 ชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษา
 นอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

ข้อที่	ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนตามหลักสูตร	3.55	0.72	มาก
2.	ประชาสัมพันธ์เกณฑ์การจบหลักสูตรผลประโยชน์ที่จะได้รับ	3.57	0.71	มาก
3.	มีการแนะแนววิธีเลือกโปรแกรม การลงทะเบียน	3.40	0.82	ปานกลาง
4.	มีการแนะแนววิธีปรับตัวและแก้ปัญหาการเรียน	3.36	0.82	ปานกลาง
5.	มีการปฐมนิเทศให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร/ โครงสร้างสาระเนื้อหาวิชา	3.83	0.80	มาก
6.	การปฐมนิเทศสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ครูกับ ผู้เรียนที่ดี	3.82	0.74	มาก
7.	การปฐมนิเทศให้ความรู้ระบบการบริหารจัดการ ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ	3.73	0.71	มาก
8.	การปฐมนิเทศให้ความรู้แหล่งการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน	3.67	0.70	มาก
9.	จัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับ ผู้เรียน	3.51	0.71	มาก
10.	หลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมกับความเป็นอยู่และ สังคม วัฒนธรรม	3.50	0.80	มาก
11.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร	3.17	0.83	ปานกลาง
12.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนและแผนการ เรียนรู้	2.95	0.85	ปานกลาง
13.	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล	2.93	0.87	ปานกลาง
14.	จัดให้มีการพบกลุ่มสาระเนื้อหาละ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (พก.)	3.72	0.75	มาก
15.	จัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยวิธีมอบหมายงาน ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง (กรต.)	3.89	0.79	มาก
16.	การจัดทำโครงการงาน (คง.)	3.70	0.82	มาก
17.	การสอนเสริม (สส.)	3.04	0.95	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
18.	การทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)	3.79	0.82	มาก
19.	มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และปลายภาค ในทุกสักระยะการเรียนรู้	3.64	0.73	มาก
20.	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียน และ ความคาดหวังของผู้เรียน	3.65	0.74	มาก
รวม		3.52	0.45	มาก

จากตาราง 8 ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน ของการจัดการศึกษาออก-โรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออก-โรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า จัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยวิธีมอบหมายงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กรต.) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนและแผนการเรียนรู้ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.95$) และ ($\bar{X} = 2.93$) ตามลำดับ

คุณภาพของผลผลิต (Output) ของการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 คุณภาพของผลผลิต (Output) ของการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

ข้อที่	คุณภาพของผลผลิต (Output)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ท่านจะนำผลการเรียนไปปรับวุฒิ	3.65	0.84	มาก
2.	ท่านจะนำความรู้ไปเพิ่มทักษะอาชีพ	3.71	0.68	มาก
3.	ท่านจะนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.82	0.72	มาก
4.	ท่านจะนำความรู้ไปพัฒนาสังคม และชุมชน	3.72	0.77	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	คุณภาพของผลผลิต (Output)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	ท่านจะนำความรู้ไปแก้ปัญหาค่ารายชีวิตประจำวัน	3.76	0.79	มาก
6.	ท่านสามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาค่าความไม่สงบที่เกิดขึ้นนี้ได้	3.15	0.98	ปานกลาง
7.	ท่านสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพทั่วไปได้	3.74	0.74	มาก
8.	ท่านสามารถนำความรู้ไปเป็นครูผู้สอนได้	3.07	0.88	ปานกลาง
9.	ท่านสามารถนำความรู้เพื่อเตรียมตัวเป็นนักการเมืองท้องถิ่น	3.10	1.06	ปานกลาง
10.	ท่านสามารถนำความรู้ไปประชาสัมพันธ์แนะแนวให้รุ่นน้องได้	3.53	0.75	มาก
11.	ท่านจะประชาสัมพันธ์ผู้สนใจเข้าเรียนเพิ่มขึ้น	3.72	0.83	มาก
12.	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเป็นเกียรติประวัติ	3.40	0.83	ปานกลาง
13.	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้ทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์	3.42	0.87	ปานกลาง
14.	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุตรหลาน	3.60	0.87	มาก
15.	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่ออยากได้สังคมเพื่อนฝูง	3.43	0.84	ปานกลาง
16.	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการยอมรับในสังคม	3.45	0.88	ปานกลาง
17.	ท่านเชื่อว่าการศึกษานอกโรงเรียนทำให้มองโลกกว้างขึ้น	3.69	0.83	มาก
18.	ท่านเรียนจบแล้วจะศึกษาต่อภายในประเทศ	3.64	0.96	มาก
19.	ท่านเรียนจบแล้ว จะศึกษาต่อต่างประเทศ	2.06	1.16	น้อย
20.	ท่านเชื่อว่าการศึกษาสามารถทำให้ชีวิตมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ	4.16	0.83	มาก
รวม		3.49	0.47	ปานกลาง

จากตาราง 9 คุณภาพของผลผลิต (Output) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้เรียนเชื่อว่าการศึกษานอกโรงเรียนทำให้ชีวิตมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนผู้เรียนที่คิดว่าเรียนจบแล้วจะศึกษาต่อต่างประเทศ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.06$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
ขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการ
ดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการ
การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ อาชีพ
และผลการเรียน

1. ผลเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน
(Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออก-
โรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของ ศูนย์บริการการศึกษา
ออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรเพศ

การจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน	เพศชาย		เพศหญิง		t	Prob.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า	2.99	0.36	3.09	0.41	-2.50*	0.01
2. ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน	3.36	0.40	3.42	0.46	-1.27	0.20
3. คุณภาพของผลผลิต	3.52	0.47	3.52	0.47	0.01	1.00
รวม	3.29	0.36	3.34	0.39	-1.36	0.18

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นว่า
ความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษาออกโรงเรียน
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และคุณภาพของผลผลิต ผู้เรียนเพศชายและ
เพศหญิง มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอายุ ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอายุ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	2	0.53	0.27	1.73	0.18
	ภายในกลุ่ม	361	55.47	0.15		
	รวม	363	56.00			
ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.12	0.90
	ภายในกลุ่ม	361	68.95	0.19		
	รวม	363	69.00			
คุณภาพของผลผลิต	ระหว่างกลุ่ม	2	0.32	0.16	0.73	0.49
	ภายในกลุ่ม	361	79.30	0.22		
	รวม	363	79.61			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.05	0.37	0.69
	ภายในกลุ่ม	361	50.95	0.14		
	รวม	363	51.06			

จากตาราง 11 ผู้เรียนที่อายุน้อยกว่า 25 ปี ตั้งแต่ 25-35 ปี และมากกว่า 35 ปี ขึ้นไป เห็นว่าการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน คุณภาพของผลผลิต และโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอาชีพ ปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอาชีพ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	6	5.21	0.87	6.10**	.000
	ภายในกลุ่ม	357	50.79	0.14		
	รวม	363	56.00			
ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	6	1.00	0.16	0.85	.530
	ภายในกลุ่ม	357	68.02	0.19		
	รวม	363	69.00			
คุณภาพของผลผลิต	ระหว่างกลุ่ม	6	2.43	0.41	1.87	.084
	ภายในกลุ่ม	357	77.18	0.22		
	รวม	363	79.61			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.14	0.36	2.60*	.018
	ภายในกลุ่ม	361	48.92	0.14		
	รวม	363	51.06			

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป ผู้นำท้องถิ่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม และอื่น ๆ โดยภาพรวม มีความเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอก

โรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ตามทัศนคติของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรอาชีพ เป็นรายคู่ปรากฏ ดังตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ

อาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	เกษตรกร (2.91)	รับจ้างทั่วไป (3.01)	ผู้นำท้องถิ่น (3.14)	ค้าขาย (3.19)	เจ้าของกิจการ (3.16)	ผู้นำศาสนา/ครู สอนศาสนาอิสลาม (3.36)	อื่น ๆ (3.19)
เกษตรกร	(2.91)		0.10	0.24	0.28*	0.25	0.45*	0.29
รับจ้างทั่วไป	(3.01)			0.13	0.18	0.14	0.35	0.18
ผู้นำท้องถิ่น	(3.14)				0.05	0.01	0.21	0.05
ค้าขาย	(3.19)					0.04	0.17	0.00
เจ้าของกิจการ	(3.16)						0.21	0.04
ผู้นำศาสนา/ครูสอน ศาสนาอิสลาม	(3.36)							0.17
อื่น ๆ	(3.19)							

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพค้าขาย มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และผู้เรียนที่เป็นผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นต่อการจัด

การศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร

5. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียน ปรากฏดังตาราง 13

ตาราง 14 เปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	3	3.84	1.28	8.84**	.000
	ภายในกลุ่ม	360	52.15	0.15		
	รวม	363	56.00			
ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.49	0.83	4.45**	.004
	ภายในกลุ่ม	360	66.50	0.19		
	รวม	363	68.99			
คุณภาพของผลผลิต	ระหว่างกลุ่ม	3	2.75	0.92	4.30**	.005
	ภายในกลุ่ม	360	76.86	0.21		
	รวม	363	79.61			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.39	0.80	5.90**	.001
	ภายในกลุ่ม	360	48.67	0.14		
	รวม	363	51.06			

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 ผู้เรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 มีความเห็น

เกี่ยวกับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียน เป็นรายคู่ ปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ

ผลการเรียน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	เกรดเฉลี่ย	เกรดเฉลี่ย	เกรดเฉลี่ย	เกรดเฉลี่ย
		ค่า	ต่ำกว่า	ตั้งแต่	ตั้งแต่
		1.50	1.50-2.49	2.50-3.49	3.50-4.00
		(2.92)	(2.95)	(3.15)	(3.19)
เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50	(2.92)		0.03	0.21	0.27
เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49	(2.95)			0.20*	0.23*
เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49	(3.15)				0.04
เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.00	(3.19)				

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เรียนที่ผลการเรียนในช่วงต่างๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 และนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

7. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายคู่ ปรากฏดังตาราง 15

ตาราง 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ

ผลการเรียน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	เกรดเฉลี่ย เหมาะสมต่ำกว่า 1.50 (3.29)	เกรดเฉลี่ย เหมาะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 (3.34)	เกรดเฉลี่ย เหมาะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 (3.50)	เกรดเฉลี่ย เหมาะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 (3.28)
เกรดเฉลี่ยเหมาะสมต่ำกว่า 1.50	(3.29)		0.05	0.21	0.01
เกรดเฉลี่ยเหมาะสมตั้งแต่ 1.50-2.49	(3.34)			0.16*	0.06
เกรดเฉลี่ยเหมาะสมตั้งแต่ 2.50-3.49	(3.50)				0.22
เกรดเฉลี่ยเหมาะสมตั้งแต่ 3.50-4.00	(3.28)				

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เรียนที่ผลการเรียนในช่วงต่าง ๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยเหมาะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานมากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยเหมาะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

8. การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านคุณภาพของผลผลิต (Output) ตามทัศนะของผู้เรียนในศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรผลการเรียน เป็นรายคู่ ปรากฏดังตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างด้านคุณภาพของผลผลิต จำแนกตามผลการเรียน เป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ

ผลการเรียน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	เกรดเฉลี่ย สะสมต่ำกว่า 1.50	เกรดเฉลี่ย สะสมตั้งแต่ 1.50-2.49	เกรดเฉลี่ย สะสมตั้งแต่ 2.50-3.49	เกรดเฉลี่ย สะสมตั้งแต่ 3.50-4.00
	(3.47)		0.00	0.17	0.07
เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50	(3.47)			0.17*	0.07
เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49	(3.64)				0.24
เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49	(3.40)				
เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00					

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิต จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เรียนที่ผลการเรียน ในช่วงต่าง ๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิต มากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

ตอนที่ 4 ผลการรวบรวมความเห็นการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอจังหวัดยะลา จากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาออกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

1. การจัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ด้านปัจจัยนำเข้า

1.1 ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน ผู้เรียนเห็นว่าผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนมีภาวะผู้นำ มีความเข้าใจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและผู้เรียน มีความยุติธรรม มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และใช้ประชาธิปไตยสูง ใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์ มีการกำกับ ดูแล ติดตาม ให้ครูปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม จัดให้มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดให้เหมาะสมเพียงพอ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรอย่างแจ่มชัด มีศักยภาพในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ให้ความสำคัญโดยการจัดหาวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้หลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน และจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1.2 ครูผู้สอน ผู้เรียนเห็นว่าครูผู้สอนมีการช่วยเหลือแนะนำ ให้ความสนใจ ผู้เรียน โดยติดตามความคืบหน้าของการเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถให้คำปรึกษาเวลามีปัญหา ด้านการเรียน มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความชำนาญในวิชาที่สอนเฉพาะวิชา

1.3 ผู้นิเทศการเรียนการสอน ผู้เรียนเห็นว่าผู้นิเทศการเรียนการสอนสามารถให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการให้บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสนอแนะว่าควรให้มีการนิเทศบ่อยครั้งและต่อเนื่อง

1.4 ครูแนะแนว ผู้เรียนเห็นว่าครูแนะแนวสามารถแนะแนวทางการศึกษาต่อ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

1.5 เจ้าหน้าที่สำนักงาน/ภารโรง ผู้เรียนเห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงาน/ภารโรง มีการให้บริการอย่างเป็นกันเองและให้ความสะดวกในทุก ๆ เรื่องที่มีการติดต่อประสานงาน

1.6 อาคารสถานที่ ผู้เรียนเห็นว่าอาคารสถานที่ มีความพร้อมในการให้บริการ และจัดบรรยากาศสำนักงานได้ดี

1.7 ห้องเรียน ผู้เรียนเห็นว่าห้องเรียนมีความพร้อมพอสมควร และเสนอแนะว่าควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ

1.8 แบบเรียน เอกสาร ผู้เรียนเห็นว่าแบบเรียน เอกสาร มีจำนวนเพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน

1.9 สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ผู้เรียนเห็นว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สมควรจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ สื่อที่เป็นโปรแกรมช่วยสอน ให้ครบทุกสาระการเรียนรู้

1.10 แหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนเห็นว่าแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากห้องสมุด เช่น แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หากไม่มีในท้องที่ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาออกสถานที่อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

2. การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา ด้านกระบวนการ

2.1 การประชาสัมพันธ์ ผู้เรียนเห็นว่าการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเห็นประโยชน์ของการศึกษาต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่ขาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียนสามารถเข้าถึงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้

2.2 การแนะแนว ผู้เรียนเห็นว่าการแนะแนวสามารถชี้ให้เห็นศักยภาพและความพร้อมของผู้เรียนในการเลือกโปรแกรม การเตรียมตัว ปรับตัว และการวางแผนการเรียนของผู้เรียนได้

2.3 การปฐมนิเทศ ผู้เรียนเห็นว่าการปฐมนิเทศมีความสำคัญมากที่สุดเนื่องจากว่าผู้เรียนจะได้เตรียมตัว และเข้าใจถึงการเรียนที่จัดสำหรับผู้ใหญ่ ตลอดจนได้รู้จักผู้คนที่หลากหลาย

2.4 การวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนเห็นว่าการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.5 การวางแผนจัดการการเรียนรู้ ผู้เรียนเห็นว่าการวางแผนจัดการการเรียนรู้ เช่น ร่วมจัดทำแผนการสอน ร่วมวางแผนวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมาก

2.6 กระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนเห็นว่าให้ความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้มาก เป็นไปตามหลักสูตร แนวทางของการศึกษานอกโรงเรียน ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน

2.7 การวัดและประเมินผลการเรียน การจบหลักสูตร ผู้เรียนเห็นว่าการวัดและประเมินผลการเรียน การจบหลักสูตร เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

2.8 การประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ ผู้เรียนเห็นว่าควรการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกภาคเรียนที่ศึกษา

3. การจัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา
ด้านผลผลิต

3.1 ความรู้ที่ได้ตามหลักสูตร ผู้เรียนเห็นว่าความรู้ที่ได้เป็นเพียงขั้นพื้นฐานใน
ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่มีความยาก จะต้องมีการสอนเสริมเป็นพิเศษ

3.2 การนำความรู้ไปใช้ ผู้เรียนเห็นว่าสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

3.3 ความคาดหวัง ผู้เรียนเห็นว่าการศึกษาสามารถทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น
และการยอมรับของสังคม ตลอดจนมีความภาคภูมิใจที่สำเร็จการศึกษา

บทที่ 5

การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป รายละเอียดจะได้กล่าวเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน

สมมติฐาน

1. ผู้เรียนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

2. ผู้เรียนที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

3. ผู้เรียนที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

4. ผู้เรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา จำนวน 3,956 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane') ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการจัดการการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ใน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยกระบวนการ และด้านคุณภาพของผลผลิต แบบสอบถามมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9012

2.2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เรียนถึงผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทั้ง 8 อำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ โดยผู้วิจัยดำเนินการและรับคืนด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการตามขั้นตอน
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาให้คะแนนและทำการคำนวณโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าทางสถิติสำหรับการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของผู้ตอบ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางและบรรยาย
2. แบบสอบถามที่ 1, 2 เกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ใน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยกระบวนการ และด้านคุณภาพของผลผลิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) เพื่อทราบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานในจังหวัดยะลา แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
3. แบบสอบถามที่ 1, 2 เกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ใน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยกระบวนการ และด้านคุณภาพของผลผลิต วิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้สถิติการทดสอบที (t-test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม ขึ้นไป ใช้สถิติการทดสอบเอฟ (F-test) ทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05, .01 และทดสอบค่าเฉลี่ยสามกลุ่มขึ้นไปเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)
4. แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ใน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย

นำเข้า ด้านปัจจัยของกระบวนการดำเนินงาน และด้านคุณภาพของผลผลิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลสาระสำคัญด้านเนื้อหาแล้วสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน และด้านระดับคุณภาพของผลผลิต ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิต ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

2.1 ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นว่าความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และคุณภาพของผลผลิต ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้เรียนที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ผู้เรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 ผู้เรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความเห็นของผู้เรียนต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการสัมภาษณ์มีดังนี้

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนเห็นว่า ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนมีภาวะผู้นำ มีความเข้าใจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและผู้เรียน มีความยุติธรรม มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และใช้ประชาธิปไตยสูง ใช้คำพูดในเชิงสร้างสรรค์

มีการกำกับ ดูแล ติดตาม ให้ครูปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม จัดให้มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดให้เหมาะสมเพียงพอ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรอย่างแจ่มชัด มีศักยภาพในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ให้ความสำคัญ โดยการจัดหาวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้หลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน และจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ครูผู้สอนมีการช่วยเหลือแนะนำ ให้ความสนใจผู้เรียน โดยติดตามความคืบหน้าของการเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถให้คำปรึกษาเวลามีปัญหาด้านการเรียน มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความชำนาญในวิชาที่สอนเฉพาะวิชา ผู้นิเทศการเรียนการสอนสามารถให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านการให้บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสนอแนะว่าควรให้มีการนิเทศบ่อยครั้งและต่อเนื่อง ครูแนะแนวสามารถแนะแนวทางการศึกษาต่อ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เจ้าหน้าที่สำนักงาน/ภารโรง มีการให้บริการอย่างเป็นกันเองและให้ความสะดวกในทุก ๆ เรื่องที่มีการติดต่อประสานงาน อาคารสถานที่ มีความพร้อมในการให้บริการและจัดบรรยากาศสำนักงานได้ดี ห้องเรียนมีความพร้อมพอสมควร และเสนอแนะว่าควรจัดให้มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ แบบเรียน เอกสาร มีจำนวนเพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ สมควรจัดให้มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ สื่อที่เป็นโปรแกรมช่วยสอน ให้ครบทุกสาระการเรียนรู้ ควรจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนอกเหนือจากห้องสมุดเช่น แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หากไม่มีในท้องถิ่นควรจัดให้มีการทัศนศึกษาออกสถานที่ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

3.2 ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผู้เรียนเห็นว่า มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเห็นประโยชน์ของการศึกษาต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่ขาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียนสามารถเข้าถึงการจัดการศึกษานอก-โรงเรียนได้ การแนะแนวสามารถชี้ให้เห็นศักยภาพและความพร้อมของผู้เรียนในการเลือกโปรแกรม การเตรียมตัว ปรับตัว และการวางแผน การเรียนของผู้เรียนได้ การปฐมนิเทศมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากว่าผู้เรียนจะได้เตรียมตัว และเข้าใจถึงการเรียนที่จัดสำหรับผู้ใหญ่ ตลอดจนได้รู้จักผู้คนที่หลากหลาย มีการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การวางแผนจัดการการเรียนรู้ เช่น ร่วมจัดทำแผนการสอน ร่วมวางแผนวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมาก ให้ความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้มาก เป็นไปตามหลักสูตร แนวทางของการศึกษานอกโรงเรียน ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลการเรียน การจบหลักสูตร เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และควรมีการประเมินคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระดับชาติ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในทุกภาคเรียนที่ศึกษา

3.3 ด้านคุณภาพของผลผลิต ผู้เรียนเห็นว่า ความรู้ที่ได้เป็นเพียงขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่มีความยาก จะต้องมีการสอนเสริมเป็นพิเศษ การนำความรู้ไปใช้

สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ ส่วนความคาดหวัง เห็นว่าการศึกษาศึกษาสามารถทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น การยอมรับของสังคม ตลอดจนมีความภาคภูมิใจ ที่สำเร็จการศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามที่คณะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัด ยะลา มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ระดับความเหมาะสมด้าน กระบวนการดำเนินงาน (Process) และระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามที่คณะผู้เรียน

1.1 ระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามที่คณะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน จะเห็นได้ว่า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพของผลผลิต และความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัญหา การเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ปาลิต ปรานีจิตต์ (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองเชียงราย ด้านหลักสูตร เนื้อหา ครูผู้สอน การเรียนการสอน และสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา มีการปฏิบัติตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทางสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด โดยที่เกณฑ์การจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นมีผลต่อการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำผลมาอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1.1 ระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามที่คณะผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามที่คณะ

ผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะในความเป็นครู และครูผู้สอนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนมียานพาหนะไว้อำนวยความสะดวก และมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับอุดม อนุกุล (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่วิถีเรียนทางไกลของครูประจำกลุ่มในศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำกลุ่มมีความต้องการสื่อโทรทัศน์ วีดิโอเทป มากที่สุด

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน มีการจัดจ้างครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนมีการเตรียมความพร้อมโดยการฝึกอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบให้เป็นไปตามนโยบายกรมการศึกษาออกโรงเรียน ส่วนการมียานพาหนะไว้อำนวยความสะดวก และมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย ที่อยู่ในระดับน้อยอาจเป็นเพราะข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยเหนือมีจำนวนจำกัด จะต้องใช้จ่ายงบประมาณไปในภารกิจที่มีความจำเป็นเร่งด่วนกว่า

1.1.2 ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษาออกอำเภอ จังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า จัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยวิธีมอบหมายงานศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กรต.) อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การสอน และแผนการเรียนรู้ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดกระบวนการเรียน ต่อเนื่องของผู้เรียนจะต้องมีการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นไปตามปรัชญาการศึกษาออกระบบที่ว่า การศึกษาผู้ใหญ่ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ และแนวทางการศึกษาของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีบทบาทในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่อเนื่องจากที่เรียนในชั้นเรียน หลังจากได้รับมอบหมายหรือมีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ แล้วมีการนำเสนอข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและร่วมกันอภิปรายรายละเอียดข้อมูลในชั้นเรียน โดยที่ครูจะเป็นพี่เลี้ยงที่คอยอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบของกรมการศึกษาออกโรงเรียน ส่วนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนและแผนการเรียนรู้ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางนั้นเพราะว่า ครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมากกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งข้อที่ควรคำนึงคือกระบวนการจัดการศึกษาออกโรงเรียน หากมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ด้านเรียนการสอน ก็จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอน

และแผนการเรียนรู้ ส่งเสริมและตระหนักให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้ก็เพราะว่าหากมีปัญหาเกิดขึ้นน้อยผู้เรียนจะได้ร่วมกันรับรู้และแก้ปัญหาได้

1.1.3. ระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพ ของผลผลิต (Output) ของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามทัศนะของผู้เรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกอำเภอในจังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้เรียนเชื่อว่าการศึกษสามารถทำให้ชีวิตมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้เรียนเห็นว่าเรียนจบแล้วจะศึกษาต่อต่างประเทศ อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนมีความคาดหวัง จากที่สำเร็จการศึกษานอกโรงเรียน โดยสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และใช้ในการดำเนินการ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่วนเป้าหมายใน การนำความรู้ไปศึกษาต่อต่างประเทศนั้น อาจเป็นเพราะว่ายังมีสถาบันการภายในประเทศที่สามารถ รองรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และจังหวัดใกล้เคียง หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ระดับ ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และระดับคุณภาพของผลผลิตในการจัดการศึกษา นอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และผลการเรียน

2.1 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอก- โรงเรียนอำเภอจังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียน เพศชายและ เพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จะเห็นว่าความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ผู้เรียนเพศชาย และเพศหญิง เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน และคุณภาพ ของผลผลิต ผู้เรียนเพศชายและเพศหญิง มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสมกิจ เกศนาคินทร์ (2538: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อโครงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเอง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโครงการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนด้วยตนเองทั้งต้นวิธีการดำเนินการ หลักสูตร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่เป็นเพศชายและเพศหญิง มีความพร้อมในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้ความเข้าใจพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ด้านศึกษาและพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเรียนได้อย่างรวดเร็ว มีการสังเกตและตั้งคำถาม สามารถทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ตั้งแต่ 25-35 ปี และมากกว่า 35 ปี ขึ้นไปเห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน คุณภาพของผลผลิตและโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่อยู่ในวัยทำงานมีประสบการณ์และมีทักษะชีวิต สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนและทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอายุมีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป ผู้นำท้องถิ่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลามและอื่น ๆ เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า และโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.1 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพต่างๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพค้าขาย มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และผู้เรียนที่เป็นผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพค้าขายและผู้เรียนที่เป็นผู้นำศาสนา ครูสอนศาสนาอิสลาม มีมุมมองในการประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างจากผู้เรียนที่เป็นเกษตรกร ตลอดจนมีสังคมในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้าแตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบระดับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน จำแนกตามผลการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 เห็นว่าการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน คุณภาพของผลผลิต และโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.1 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ ผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีผลการเรียนในช่วงต่างๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49 และผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้ามากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 และผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00 มีความตั้งใจในการเล่าเรียน และทำกิจกรรม ซึ่งเห็นว่าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีการจัดห้องเรียนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระจาดามีจำนวนเพียงพอ อุปกรณ์เพียงพอตามความต้องการ มีการจัดสื่อ ตำราเรียน หนังสือ มีจำนวนเพียงพอ มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย สื่อการเรียนมีความหลากหลาย จัดบรรยากาศห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้ จัดศูนย์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ จัดศูนย์การเรียนรู้สอดคล้องกับการนำไปใช้จริง ครูผู้สอนมีวิธีสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีความรู้ในวิชาที่สอน ครูผู้สอนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ครูผู้สอนมีวุฒิภาวะในความเป็นครูครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมวางแผนในการเรียนการสอน ผู้นิเทศการเรียนการสอน ติดตามนิเทศการเรียนการสอนสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่สำนักงานอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน มีนักการภารโรงดูแลอาคารสถานที่ และห้องเรียน บริการข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ มียานพาหนะไว้อำนวยความสะดวก ทำให้มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า มากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

2.4.2 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ ผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีผลการเรียนในช่วงต่างๆ มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ขั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานมากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 2.50-3.49 มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีความสนใจตั้งแต่แรกเริ่มของกระบวนการจัดการศึกษา เช่น ประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนตามหลักสูตร ประชาสัมพันธ์เกณฑ์การจบหลักสูตรผลประโยชน์ที่จะได้รับ มีการแนะนำวิธีเลือกโปรแกรม การลงทะเบียน มีการแนะนำวิธีปรับตัวและแก้ปัญหาการเรียน มีการปฐมนิเทศให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร/โครงสร้างสาระเนื้อหาวิชา การปฐมนิเทศสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์กับครูกับนักเรียนที่ดี การปฐมนิเทศให้ความรู้ระบบการบริหารจัดการศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน-อำเภอ การปฐมนิเทศให้ความรู้แหล่งการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน จัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมกับความเป็นอยู่และสังคม วัฒนธรรม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการสอนและแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผล จัดให้มีการพบกลุ่มสาระเนื้อหาละ 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ (พท.) จัดกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยวิธีมอบหมายงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กรต.) การจัดทำโครงการ (คท.) การสอนเสริม (สส.) การทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และปลายภาค ในทุกสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับผลการเรียน และความคาดหวังของผู้เรียน ทำให้มีความเห็นต่อการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานมากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

2.4.3 การทดสอบความแตกต่างของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิต จำแนกตามผลการเรียนเป็นรายคู่ ผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ผลการเรียน ต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิตมากกว่า ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 2.50-3.49 มีความคาดหวังในชีวิตสูง ทำให้ตั้งใจเล่าเรียนศึกษาและร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่จะนำผลการเรียนไปปรับวุฒิ นำความรู้ไปเพิ่มทักษะอาชีพและนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถไปพัฒนาสังคม และชุมชน แก้ปัญหาการดำรงชีวิตประจำวัน ร่วมคิดแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นนี้ได้ ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้เตรียมตัวเป็นนักการเมืองท้องถิ่น มีการช่วยประชาสัมพันธ์ผู้สนใจเข้าเรียนเพิ่มขึ้น และคิดว่า การศึกษานอกโรงเรียนเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูล ทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ สามารถเป็น

แบบอย่างให้กับบุตรหลานได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและเพื่อนฝูง ทำให้มองโลกกว้างขึ้น สามารถศึกษาต่อภายในประเทศ และต่างประเทศ ที่สำคัญเชื่อว่าการศึกษาศึกษาสามารถทำให้ชีวิตมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ทำให้มีความเห็นต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพของผลผลิต มากกว่าผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะผู้เรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ตามประเด็นที่ค้นพบ ดังนี้

1.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยะลา ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยแก่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เพื่อการเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถสืบค้นข้อมูลไปทั่วโลก ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อจะได้ส่งผลต่อสถานศึกษาสืบไป

1.2 ควรมีการพัฒนาครู ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

1.3 ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอควรเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรอบรู้ในทุก ๆ ด้านและสามารถปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี จะต้องมีความรู้การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดยะลา หากผู้สนใจจะทำการวิจัยเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

2.1 ศึกษาการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและชุมชน

2.2 ศึกษาการประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ บว 365/2550

มหาวิทยาลัยมหาดไทย

27 กันยายน 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน 364 ชุด

ด้วย นายฮาซัน ปัตยะบุตร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดยะลา โดยมี ดร.ภัครชนิตร์ สัตยารักษ์ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วิชัย สังข์รัตน์ เป็นกรรมการ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทยพิจารณาว่าบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดของท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์มายังท่านในการประสานงานเพื่อให้ข้อมูลนักศึกษาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย รัตนากีรณวร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-7420-0357-8

โทรสาร 0-7442-5467

ที่ บว 366/2550

มหาวิทยาลัยมหาดไทย

27 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณการุณ สกุลประดิษฐ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน 1 ชุด
 2. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
 3. แบบประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย(ผู้เชี่ยวชาญ) จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายฮาซัน ปัตยะบุตร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดยะลา โดยมี ดร.ภักธรชนิตร สัตยารักษ์ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วิชัย สังข์รัตน์ เป็นกรรมการ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านดารวิจัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามงานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย รัตนากีรณวร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-7420-0357-8

โทรสาร 0-7442-5467

ที่ บว 367/2550

มหาวิทยาลัยมหาดไทย

27 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณสรรเสริญ ใหม่ชุม

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน 1 ชุด
 2. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
 3. แบบประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย(ผู้เชี่ยวชาญ) จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายฮาซัน ปัตยะบุตร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดยะลา โดยมี ดร.ภักธรชนิตร สัตยารักษ์ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วิชัย สังข์รัตน์ เป็นกรรมการ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านดารวิจัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามงานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย รัตนากีรณวร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-7420-0357-8

โทรสาร 0-7442-5467

ที่ บว 368/2550

มหาวิทยาลัยมหาดไทย

27 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณมัณฑิลา เบญจธาดา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามงานวิจัย จำนวน 1 ชุด
 2. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด
 3. แบบประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย(ผู้เชี่ยวชาญ) จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายฮาซัน ปัตยะบุตร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดยะลา โดยมี ดร.ภัทรชนิตร์ สัตยารักษ์ เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ดร.วิชัย สังข์รัตน์ เป็นกรรมการ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทย พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านดาร์วิจัย จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามงานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย รัตนากีรณวร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-7420-0357-8

โทรสาร 0-7442-5467

ที่ ศธ.0210.6107/พิเศษ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน-
อำเภอยะหา ถนนสันติราษฎร์ 1
อำเภอยะหา จังหวัดยะลา 95120

30 กันยายน 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผอ.กศน.อ.เมืองยะลา,รามัน,บันนังสตา,ธารโต,เบตง,ยะหา,กรงปินัง และกาบัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ด้วย นายฮาซัน ปัตยะบุตร ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอยะหา ทำวิจัยเรื่อง การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอในจังหวัดยะลา เพื่อเป็น
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหลักสูตรผู้บริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ปีการศึกษา 2550

ในการนี้ ขอความอนุเคราะห์ให้ครู กศน.ในอำเภอของท่านตอบแบบสอบถาม
และแบบสัมภาษณ์ โดยข้าพเจ้าจะมาชี้แจงรายละเอียดและแจกแบบสอบถาม ฯ ในวันที่ 5-12
ตุลาคม 2550 เวลา 14.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม ศบอ.ของท่าน

จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ฮาซัน ปัตยะบุตร

(นายฮาซัน ปัตยะบุตร)

ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอยะหา

กลุ่มบริหารทั่วไป

โทร.0-7329-1248

หมายเหตุ 5 ต.ค. 50 อ.เมือง 80 ชุด/ 6 ต.ค. 50 อ.รามัน 62 ชุด/ 7 ต.ค. 50 อ.ยะหา 69 ชุด/ 8 ต.ค. 50
อ.บันนังสตา 39 ชุด/ 9 ต.ค. 50 อ.ธารโต 26 ชุด/ 10 ต.ค. 50 อ.เบตง 42 ชุด/ 11 ต.ค. 50
อ.กรงปินัง 24 ชุด/ 12 ต.ค. 50 อ.กาบัง 22 ชุด

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ตามทัศนะผู้เรียน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

ผู้วิจัย

ฮาซัน ปัตยะบุตร

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

คณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์

ดร.ภักชนิตร์ สัตยารักษ์

ประธาน

ดร.วิชัย สังข์รัตน์

กรรมการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ตามทัศนะผู้เรียน ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

คำชี้แจง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้เรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนในการดำเนินงานการศึกษาชั้นพื้นฐานหลักสูตร พุทธศักราช 2544 มีทั้งหมด 60 ข้อ แยกได้ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 20 ข้อ
2. ด้านความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) จำนวน 20 ข้อ
3. ด้านระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์การประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะนักเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า ด้านความเหมาะสม ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านระดับคุณภาพของผลผลิต

2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพที่เป็นความจริงที่สุด

3. ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่กระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด และนำไปใช้เฉพาะการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

<u>คำชี้แจง</u>	โปรดทำเครื่องหมาย / ตามสภาพความเป็นจริง	สำหรับผู้วิจัย
	1. เพศ	[] A
	[] เพศชาย [] เพศหญิง	
	2. อายุ	[] B
	[] น้อยกว่า 25 ปี	
	[] ตั้งแต่ 25-35 ปี	
	[] มากกว่า 35 ปี ขึ้นไป	
	3. อาชีพหลัก (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)	[] C
	[] เกษตรกร [] ค้าขาย	
	[] รับจ้าง [] เจ้าของกิจการ	
	[] ผู้นำท้องถิ่น [] ผู้นำศาสนา/ครูสอนศาสนาอิสลาม	
	[] อื่น ๆ(โปรดระบุ)	
	4. ผลการเรียนภาคเรียนที่ 2/2549 แบ่งเป็น	[] D
	[] เกรตเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50	
	[] เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.50-2.49	
	[] เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.50-3.49	
	[] เกรตเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50-4.00	

ตอนที่ 2

การประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ตามทัศนะผู้เรียน ของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา

คำชี้แจง

ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะประเมินการจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ในปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านระดับคุณภาพของผลผลิต (Output) จึงขอความกรุณาท่านพิจารณาระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในแต่ละด้าน ตามประเด็นที่ตั้งคำถามว่ามีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับโดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การจัดการศึกษา นอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระดับการดำเนินงาน					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
		5	4	3	2	1	
(0)	<u>ด้านปัจจัยนำเข้า</u> จัดห้องเรียน ที่มีบรรยากาศส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน						[]
(00) โต๊ะเก้าอี้ กระจาด ด้ามี่จำนวนเพียงพอ		... /...	/..		[]

จากตัวอย่างข้อ (0) แสดงว่า จัดห้องเรียน ที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างข้อ (00) แสดงว่า โต๊ะ เก้าอี้ กระจาดด้ามี่จำนวนเพียงพออยู่ในระดับน้อย

ข้อที่	การจัดการศึกษา นอกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระดับคุณภาพ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
52	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นเกียรติประวัติ.....	[]52
53	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ทันกับโลกยุค โลกาภิวัตน์.....	[]53
54	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุตรหลาน...	[]54
55	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่ออยากได้สังคมเพื่อนฝูง.....	[]55
56	ท่านเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อการยอมรับในสังคม.....	[]56
57	ท่านเชื่อว่าการศึกษานอกโรงเรียน ทำให้มองโลกกว้างขึ้น.....	[]57
58	ท่านเรียนจบแล้วจะศึกษาต่อ ภายในประเทศ.....	[]58
59	ท่านเรียนจบแล้ว จะศึกษาต่อ ต่างประเทศ.....	[]59
60	ท่านเชื่อว่าการศึกษาศาสามารถทำให้ ชีวิตมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของ ชาติ.....	[]60

กรุณาทบทวนการตอบคำถามของท่านว่า ท่านได้ตอบครบทุกข้อแล้ว

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
ฮาชัน ปัตยะบุตร
ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง

การประเมินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดยะลา ตามทัศนะนักเรียน

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา..... สัมภาษณ์เสร็จเวลา.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... เพศ..... อายุ.....

อาชีพ..... ผลการเรียน.....

ข้อที่	การจัดการศึกษานอกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
1	<u>ด้านปัจจัยนำเข้า</u> ผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ
2	ครูผู้สอน
3	ผู้นิเทศการเรียนการสอน
4	ครูแนะแนว
5	เจ้าหน้าที่สำนักงาน/นักการภารโรง

ข้อที่	การจัดการศึกษาออกโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
6	<u>ด้านปัจจัยนำเข้า</u> อาคารสถานที่
7	ห้องเรียน
8	แบบเรียน หนังสือ เอกสาร
9	สื่อ วัสดุอุปกรณ์
10	แหล่งการเรียนรู้

ข้อที่	การจัดการศึกษาออกโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย	ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
7	<u>ด้านปัจจัยกระบวนการ</u> การวัดและประเมินผลการเรียนจบหลักสูตร เช่น - การวัดและประเมินผลการเรียนหมวด วิชา - การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต - การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน
8	การประเมินคุณภาพการศึกษาออก โรงเรียนระดับชาติ
1	<u>ด้านปัจจัยคุณภาพผลผลิต</u> ความรู้ที่ได้ตามหลักสูตร
2	การนำความรู้ไปใช้
3	ความคาดหวัง

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
 ยาชัน ปัตยะบุตร
 ผู้วิจัย